

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherczeg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Szerda, szeptember 16.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérelők: Egy beavatkozás.**
- A mozgósítás emléke.**
- Kossuth budapesti szobra.**
- Kritika a lippai hadgyakorlatokról.**
- Kifli-háború Aradon.**
- A politikai válság.**
- Hajza Csányi ellen.**
- Az októberi gyásznapi.**
- A szerb katonai forradalom.**
- Népünnep Új-Aradon. Irta: Ágai Adolf.**
- Tisza István indítványa.**
- Fegyelmű egy aradi tanár ellen.**
- Tüntető egyetemi ifjúság.**
- A bukott leány merénylete.**
- Tárca: A gyermek. Irta: Erdős Renée.**
- Csarnok: Fa, aminek lelke van. Irta: Szinéri György.**

Egy beavatkozás.

Arad, szeptember 15.

A mai napról valóban el lehet mondani, hogy semmiféle történet és semmi sem történik. A függetlenségi képviselők közül azok, a kik még Budapesten voltak, arra a hírre, hogy **Kossuth** Ferenc csak a hét végén megy fel a fővárosba, majdnem mindnyájan elutaztak, a kik pedig fennmaradtak, azok sem beszélnek most politikáról, csupán azt érzik, hogy valamit tennie kellene az ellenzéknek. **Kossuth** megérkezésével lesz is hatalmas jellegű tanácskozás vagy a pártkörben, vagy **Kossuth** lakásán.

A szabadelvű pártiak közül is kevesen időznek most a fővárosban. Hogy **Hé-**

derváry gróf miniszterelnök tegnap ellene mondott a pártértekezlet megtartásának, nem látják szükségét a budapesti tartózkodásnak és szintén eloszlottak. Szóval eredmény még mindig nincs, a faktorok szerteszéledtek, éli törvényen kívül levő világát az ország. Szomorú világ ez nagyon, szomorú dolog, hogy ilyesmi történik, mihelyt a nemzet, önértetre ébredve, az őt kétségtelenül megillető nemzeti jogokat akarja. Ilyenkor nagy visszavonulások vannak, a máskor nagy nemzetmentő politikusoknak nincsen egy elfogadható ötlete. Némelyiknek ha van, az nem kell a nemzetnek, másoknak ha volna, az nem kell a koronának.

Kiűtött a politikai sztrájk. Eltart bizonyos ideig, de hogy nem lesz hosszú, az bizonyos. A katonakérdés, amit a három hónapi szolgálat meghosszabbítással eddig könnyen vettek a bécsi hadvezetőség körében, kezd égetővé válni. Mert a katonák nemcsak azt tudják meg, amit egyes ezreiparancsok nekik beszélgetnek, hanem megtudják a valódi okokat is, amelyek miatt nekik tovább szolgálniuk kell. Megtudják azt, hogy a nemzeti kívánalmakért harcoló képviselők a magyar alkotmányt s a nemzet jogait, egyúttal az ő jogaikat is védik és ez bizony egészen másként hangzik, mint azok a kaszárnyaudvari beszédek, amiket meg kell hallgatni, ha tetszik, ha nem. Ausztriában pedig a szociálisták használják ki a helyzetet s hálás talajra talál szavuk a

visszatartott katonák között. A cenzura dolgozik ugyan, egyes szociálista-újságok kiáltványait elkobozzák, ez azonban nem sokat segít. Történeti tanulság, hogy a cenzura erőszakoskodásai mindig csak ártottak.

Hosszu időn át nem tarthat ez a mai állapot s ép ezért remélhető, hogy az eddigi híresztelések ellenében a fölség a galíciai hadgyakorlatok után visszatér Budapestre, hogy a válság megoldását keresse.

Mint politikai zöltség, érdekes egy németországi félhivatalos lapnak a közleménye, amely azt fejtegeti, hogy a modern állam ma már nem ismer megmáshatatlant alap törvényeket. Amiből azután azt hozza ki, hogy a csökönyös magyarok részére új választási törvényt kell csinálni, természetesen olyant, amely ezen nagynémet félhivatalosnak is tetszik. Hát hiszen, hogy új választási törvények keltenének, az bizonyos. De azok, ha lesznek, éppen nem olyanok lesznek, mint a milyent sugalmazott külföldi félhivatalosok akarnak.

Ideigatjuk végezetül egy előkelő szabadelvű párti politikusnak budapesti munkatársunk előtt ma tett nyilatkozatát, a mely némi bepillantást enged a válság kulisszatitkai közé. A nyilatkozat minden tekintetben érdekes és így hangzik:

A válság már régen kedvező megoldást nyert volna, ha egy nevezetes gátló akadály fel nem merül. A király ugyanis

A gyermek.

Irta: Erdős Renée.

I.

Az asszonyt mint minden esős délután, mikor az urával nem volt kedve enyelegni, megint elragadták a gyermekek szeszélyei.

Befutott a szobájába, onnan a leánykori holmik közül előszedte a nagy szőke hajas bábut, átvitte az ebédlőbe, odatámasztotta egy sarokba a falhoz, maga leült elébe a szőnyegre és beszélt hozzá kedves gyönyörűségeket, amik csak husz éves szertelen és kíváncsi fejtől teltek, egy cseppet sem törődve azzal, hogy a férje jelen van és látja. Ellenkezőleg, arra gondolt, hogy még mulattatja vele, mert látta, hogy néha ránéz az újságja mögött, mosolyog, megint, a fejt csóválja ezeken a bohóságokon.

Hát hempergett a földön és mosolyogva biccentett a bábu felé.

— Barátkám, magának kell uzsonna? Ugy tudom, nem aludta ki magát. Ejnye, ejnye! Magához kapta, kicsit megütögette, a fejt és a hátát nem, abból baj lehet.

Am kissé alább, nagyon óvatosan, de színlent haraggal. Még az ajkait is úgy csucsorította, mintha nagyon poszus volna.

— Hallja maga, kis öreg! Nem szeretem, hogy ilyen dolgokat művel. Mindjárt elveszem a tutuját.

— Mi az a tututu — kérdezte a férje és mosolyogva dobta ki kezéből az újságot.

— Tudom is én? De mit lehet ilyen aprósággal beszélni? O csak ezt érti. Nem? A férje rábágyta, hogy de igen. Aztán kissé összehuzta magas finom homlokát. Kinézett az ablakon, nem azért, hogy lásson valamit, csak hogy nyugodtabban gondolkodhassék. Az ajkai körül két kis redő éket vert, a szeméi kigyuladtak attól, amit gondolt, sápadt arca egy pillanatra kiszínesedett.

— Jöjjön ide kicsi, ne hagyjon már így magamra. Dobja el azt a kis lenhaju szőnyegteget és üljön az ölembe. Beszéljessünk, édes. Az asszony odament, kissé kelletlen, de azért mosolyogva, átfogta az ura fejt, kérértlen csókolta, úgy, ahogy gyermekek szoktak csókolni, nyitott szemmel, amely nem fejez ki, nem mond semmit a csókról.

— Hát nagyon szeretné? mondja igazán. Meg kell mondania, hogy nagyon szeretné-e?

— Akarom! fakadt ki az asszony és a rözsás álla egyszerre energikus lett a nagy kifejtéstől. Akarom, hogy jöjjön egy kis gyerek. Olyan szemé legyen, mint magának és olyan haja, mint nekem.

— Jó, jó — helyeselt a férfi. Csak nagyon kell akarni. Rá kell gondolni sokat s akkor egy szép napon — észre se veszi — itt terem.

— Hát igen — mondta az asszony. Hisz tudja, hogy sokat gondolok rá. Másra se gondolok. Ejszaka, mikor nem tudok aludni, felülök az ágyamban, belenézek a sötétbe és mon-

dom: Istenem, te is akard és küldd el nekem hamar, mert boldog akarok lenni.

— Most nem boldog? — kérdezte a férfi.

— De igen. Hanem az egészen más. Apa is mondja és azok, akik velem egy időben mentek férjhez. Az egészen más. En meg akarom tudni, hogy az milyen. En — igen én az összes ékszeremet odaadnám, még azt a velencei kendőt, amit a bácsi — igen, én mindent — az életem felét is. De maga ezért kinevet.

— Nem nevetem ki, — mondta komolyan a férfi és letette öléből az asszonyt, akinek a szeméi már könnyektől csillogtak. Ez nagyon is komoly dolog, gyermekem. En ezt értem. És megátja...

— Mit? vágott szavába mohón az asszony. A férje a fejt keblére huzta.

— Meglátja, hogy lesz magának — én igérem. Remélem, bizik bennem. Lesz egy szép nevető, ragyogó, fehér kis ember.

— Ha mondom, hinni kell!

— Félek, hogy nemsokára, drága! Most csókolom. Megyek át a szobámba. Egy kis dolgom van. Aztán majd —

— Még szólni akart valamit, de meggondolta. Mosolyogva nézett vissza a küszöbről és ment. Az asszony úgy találta, mintha nagyon sápadt volna. De a másik percben már nem gondolt erre. A bábuhoz ment és elkezdett babrálni vele — egy perceg, két perceg, három perceg — aztán — egy dördülés rázta meg az egész házat. A bábu kiesett a kezéből. Rohant át a férje szobájába. Kétszer is belebotlott a

már az első kihallgatások alkalmával hajlandónak mutatkozott több olyan engedményre, amelyek a szabadelpártot képessé és erőssé tették volna az obstrukció leszerelésére. Ez engedmények között ugyan nem volt benne a magyar vezényszó, mert ezzel szemben a felségnek kezdettől fogva aggályai voltak, a melyeket eloszlatni nem lehetett, de több olyan dolog volt, a mely a hadsereg magyar részét alkalmassá tehetné volna a nemzeti irányu fejlesztésre.

Közbejött azonban Goluchovszki Agenor közös külügyminiszter Budapestre érkezése. E perctől, illetve itteni első fogadtatása óta a korona ismétellen arra az álláspontra helyezkedett, hogy a hadsereg kérdésében nem engedhet és csupán a Széll és Héderváry által bejelentett reformokhoz ragaszkodik. Goluchovszki közbelépése és a monarchia érdekeire való hivatkozása ma már nem titok. Kissé szellőztetve is volt, de félhivatalosan hirtelen demontálták. Kijelenthetem, mondotta a politikus, hogy ennek a demontálnak semmi értéke sincs. Goluchovszki tényleg beleavatkozott a magyar ügyekbe.

Még arról kell beszámolnunk, hogy a katonai körökben kínos feltűnést keltenek az újabb katonai tüntetések. Nagy veszélyt látnak abban és fontos állami érdeknek tartják maguk is, hogy a válságot mielőbb békésen elintézzék, nehogy a hadseregben a békétlenkedés és fegyvelemsértés állandó legyen.

(?)

A mozgósítás emléke.

(A boszniai okkupációból.)

Arad, szeptember 15.

Huszonöt esztendeje, hogy a magyar-osztrák monarchia megszállotta Boszniát és Hercegovinát. A csapatok léptel alá ugyan zenekarok fújták az ütemet, hanem később a kottából szedett melodiákat a sivító golyók hangja váltotta föl. A híres katonabandás jöslat nem

vált be, mert sok, sok magyar ember vére főtötte pirosra a kopár sziklákat.

Az évforduló napján meglevenednek az emlékek, hogy volt, mint volt az okkupáció. A sok szóbeszédből lassanként kialakul a kép, amely azt a hadviselést ábrázolja. Ilyen jubiláris esztendőben, ugyszólván, minden napnak megvan a maga különös emlékezete. Ma előnyomulás, holnap szerencsés ütközet, holnapután véres harc, mindent híven följegyez a katonai kalendárium.

Ma például annak van negyedszázados évfordulója, hogy a tartalék Sabánál átlépte a határt. Mert, tudvalevőleg, a sorkatonaság nem birt a bugyogósokkal; ennek következtében fegyver alá szőlították a tartalékokat. A budapesti Rudolf rakadóparton sorakoztak az öreg harcosok és onnan a Rákóczi-induló tüzes hangjai mellett szállásolták őket be a hajókba. A parton megrázóbbnál-megrázóbb jelenetek játszódtak le. Anyák, feleségek, jegyesek kezeit törölve, sirtak, míg a hajó méltóságosan megindult. Kendőlobogtatás, még egy bucsuzó szó és azután a hajó s a rajta lévő alakok lassanként eltűntek a messzeségben.

Vukováról erős menetben siettek a tartalékosok a Száva felé, a melyen ma huszonöt éve keltek át. A nagy sietségnek megvolt a maga oka. Szápáry László gróf tábornok hat-ezer emberét Szelicánál ötször akkora ellenség zárta körül és éjjel-nappal nyugtalanította. A segítő csapatokról ritkán érkeztek hírek. A nyolcadik huszárezred parancsnoka tudni akarván, hogy a tartalékosokból alakult ötödik hadtest merre táborozik, megkérdezte a legénységet, akad-e tiz önkéntes, a ki átmegy a tulsó partra s kikémleli, közeledik-e már az ötödik hadtest. Kacsokovics Zoltán egyéves önkéntes lépett elő, a többi huszár mozdulatlan maradt. Kacsokovics most somogy megyei földbirtokos, kiválasztott kilenc legényt s a mikor hajón átvitték őket a Száván, neki vágott az ott talált bosnyák őrségnek s egy részét lekaszabolva, még aznap elérte az ötödik hadtest előretolt oszlopait. Vitézségeért az arany vitézségi érmet kapta, s hadnagygyá nevezték ki.

Kitüntette magát Szekulics káplár is a 61. temesvári gyalogezredben. A bosnyákok, tud-

valevőleg, mérhetetlenül gyűlölték a svábát. Elvakultságuk némelykor odáig terjedt, hogy a legelemibb óvatosságról is megfeledkeztek. A temesvári ezred visszavonulóban volt. Az ellenség zászlótartója, egy öles arnót, oly vakon rohant a mienk után, hogy emberei elmaradtak tőle.

— Akad-e bátor ember, a ki elhozza azt a zászlót? — kérdezte a hátvédnél levő tábornok.

Szekulics káplár előlépett s rövid kéztusa után bajonetjével leszurta a bosnyák zászlótartót s kiragadva kezéből a lobogót, diadalmasan adta át Szápárynak.

— Jelentem alásan, teljesítettem a parancsot. Egyéb ujság nincs!

A vitéz-káplár az arany medáliját kapta hőstettéért, valamint neki adták azt a kétszáz forintot is, mit Emich Gusztáv budapesti gazdag polgár annak a számára tűzött ki, a ki a harctéren legjobban viseli magát.

A mozgósított tartalékosok azután sok csatát vívtak meg, mindenütt becsületet szerevezve a magyar katonai erénynek. Október felé haza jöttek; már tudniillik azok, a kiknek az módjukban volt...

TÁVIRATOK.

Heger és Polónyi.

Grác, szeptember 15. Polónyi Géza ismeretes afférjében ma itt egy nyilatkozat jelent meg Heger Viktor volt képviselőtől, aki kijelenti, hogy ő volt az, aki annak idején Polónyi Gézával levélváltást kezdett és az ismeretes bécsi látogatásra meghívta. Tette ezt azért, mert ő a választmányban a personal-unio mellett tört lándzsát s néhány nappal azután Polónyi heves beszédet mondott a magyar képviselőházban a kiegyezés megújítása ellen és Magyarország teljes függetlenítése céljából. Heger kijelenti, hogy ő erre levélben megbeszélésre kérte fel Polónyit, aki nyomban táviratilag tudatta érkezését. Heger néhány pártfelét értesítette Polónyi jöveteléről s kérte őket, hogy vegyenek részt a bizalmas tanácskozáson. A német néppárt vezetőségének hivatalosan nem

pongyolája fodraiba, míg odaért. Alig hogy ráismert. A padlón feküdt. A gyönyörű homlokán egy sötét halálos pont. De mosolygott még, élt, a szemei nyitva voltak.

Az ajka csendesén mozgott.

— A gyermekért — mondta, aztán rettenően eltorzult ajkán a mo oly. Meghalt.

II.

A cselédség kivitte onnan az urnót, aki maga is olyan volt már, mint a halott.

Vitték, befektették a nagy mahagóni ágyba. Az anyja jött. Hivattak orvosokat. Ott ápolták, becézték, vigasztalhatták hetekig. Mig végre felgyógyult, talpra állt, átkivánczozott a másik szobába.

Ott pedig egy átványon bábu állt, a szöke, nagy bábu. Ennek látására rémséges iszonyat f gta el. Felsikol ott mint egy őrült és összerogyott a szoba közepén.

A hajás bábút össze kellett törnie. Az asszonyt pedig elkeltett vinni délszaki tájakra, messze, idegenek közé, meggyógyulni, feledni, megvizasztalódni. Husz éves volt csak. Meggyógyult és megvizasztalódott. A különös virágok között, a nevető ég alatt, a babérfák árnyékában, ahol sétálgatva annyi szépet mondott neki egy férfi, az uj, a második, akit szerelmessé tett az ő nagy szomorúsága.

Miért, hogyan? Nem is tudott magának számot adni róla. Egyszerre csak a felsége lett. Nem érzett irányában különösebb ellenszenvet, némi idegenkedés, ami kezdetben mutatkozott: később ellilant, mint a pára. Jól megvoltak. Csókolóztak, bizalmaskodtak. Egy esős délután, mikor az asszonyt nagyon elfogták a régi emlékek: ilyeneket mondott az urának.

— O volt a legszebb férfi, tudja. Kell, hogy elismerje. Mindég szép volt. Mindig oly nyugodt, oly varázsos, még is. A három esztendő alatt nem volt egy perc, hogy ne érdekelt volna. Es akkor egyszerre — egyszerre csak meghal. Tudja mit mondott? Nem tudja senki. Magának megmondom. A homlokán az a piros lyuk. Már alig lélekezett. Csak ugy sugott egy szót. A gyermekért. Ezt mondta. Ugy mosolygott hozzá! Olyan különös en. Akárcsak egy meglepetést, egy kedves meglepetést, valami ajándékot adott volna. Ez a mosoly mondhatnám — udvarias volt. Nem tudom elfelejteni. Sohasem fogom elfelejteni.

A második férj arca elborult.

— Ugy beszél róla, mintha még most is szerelmes volna bele. — Mondta bosszusan.

— De hiszen most is az vagyok, mondta az asszony. Ne haragudjék érte. Ugy szeretem őt, de ugy szeretem.

Lehajtotta a fejét, hangosan zokogni kezdett. A férj csak nézte.

Aztán egyszerre elmosolyodott, megsimogatta az asszony fejét és így szólt:

— Mostanában ideges. De nem baj. Majd elmúlik. Es minden rossz elmúlik, mert jön a nagy csoda.

Az asszony elmozdította a fejét és hátat fordított neki.

III.

A nagy csoda pedig valóban eljött.

Az asszony csak bámult. Mert tele lett a szobája nagy fehérséggel, csupa habos, fodros párnával.

Párnák mindenütt, az asztalon, a pamlagon, a székeken, a spanyolfalon. Az egész szoba

egy párna-tenger s benne nevet, sir, gögicsél egy parányi jószág, egy furcsa képű lény, a kinek a kedvéért egy másik, szép, komoly negyvenéves férfi elment a világból. A házi orvos, kissé ósdi nézetekkel egy és más irányban, óvatosan, mégis bizonyos határozottsággal követelte, hogy az anya maga táplálja a kisedet.

Az ajánlat — a férj sem volt mellette valami nagyon — röviden visszautasított.

— Hát maga nem akarja? igazán nem?

— Nem. Jobb lesz ha dajkát fogadunk, meglássa, hogy jobb lesz. Nagy rabság. Maga elfog hanyagolni. Egyedül elkészál mindenfelé. En akkor meghalok.

Dehogyan engedték, hogy meghaljon. A fehér párnákkal teli szobában feküdt és nézte a menyegzőt aranyos cirádait, a képeket a falon, nem gondolkodott semmiről. Néha oivasott. A szobalányával, aki bizalmasa volt, a férje távollétében felnyitotta a titkos fiókjait, onnan leveleket vétetett ki az első férjétől valókat. Azokat olvassa. Néha rájött a szomorúság, akkor nagyokat sirt a párnájába, de hangtalanul. A dajka néha odahozta hozzá a kicsit: csókolná meg. Idegeskedve nyult hozzá, majd meg nem akarta látni. A férje előtt még ugy tett, mintha érdekelné őt a gyermek. Játékokat, apró csörgőket kívánt a számára. Tudakozódott, mikor jön a foga? Egy év múlva fog-e már beszélni?

De mindez csak komédia volt. Alapjában nem érzett szeretetet a gyermek iránt. Ezt maga is tudta és sokat szenvedett miatta.

— Rossz vagyok, — gondolta keserűen.

— Nyomorult, leiketlen állat vagyok. Az a kis csöpség nem érdekel.

jelentette be a konferenciát. E részről nyolcvan-n jelentek meg. *Steiwender* pedig az Imperial-fogadóban társalgott Polónyival s mikor mások is csatlakoztak hozzájuk, annyira lefoglalta őt, hogy kivüle senki sem jutott szóhoz. Végül kijelenti Heeger, hogy katonai kérdésekről, had-ügyekről nem esett közlők szó.

Az árvíz.

Innsbruck, szeptember 15. Az árvíz és a vasuti töltésnek több helyen való átáramlása következtében a közlekedést a pinzgau helyi-érdekű vasut Stuhlfelden-Kriml vonalán előreláthatólag nyolc napig szünetelni fog.

Kifli-háború Aradon.

(Az ipartestület ülése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 15.

Az aradi ipartestület előjárósága tegnap délután ülést tartott *Berán* Antal elnöklése alatt s ezen kitört Aradon is az ugynevezett *kifli-háború*, amelyet a pékmesterek folytatnak az új munkaszünetről szóló rendelet ellen.

Az ülés végén ugyanis *Klein* Ignác aradi sütőmester, az ipartestület alelnöke panaszképpen előadta, hogy az iparhatóság (a kapitányi hivatal) a vasárnapi munkaszünetről szóló rendeletet kimélet nélkül hajtja végre s az ellene vétőket szigorúan bünteti. Kifogást emel a büntetések kivetése ellen, mert ezek a pékmestereket létjogosultságukban érintik, megfosztja azokat évenként *ötvenhat munkanaptól*. Ebben az a sérelem, hogy a pékek erre az ötvenhat napra is ép úgy megfizetik adójukat, mint más iparos, aki mindennap dolgozhatik.

Felhozta *Klein* Ignác, hogy Temesvárt, Brassón, Nagyváradon nem kényszerítik a sütőket a munkaszünet percnyi betartására s ennélfogva indítványozza, hogy az ipartestület előjárósága írjon át az elsőfoku iparhatósághoz s kérje, hogy a rendelet intézkedéseit ne tartassa be olyan körlehetetlen szigorral s nézze el, hogy a sütést legalább fél 6 órakor megkezdhessék.

Zubor Andor rendőrfogalmazó, aki mint iparhatósági biztos az ülésen jelen volt, figyel-

A férje egy ideig nézte a dolgot. Gondolta, majd csak megváltozik. A gyermek nagyobb lesz, szebb lesz, lehetetlen, hogy ne szeresse. Ez természetellenes volna. Képtelenség.

Am a kis jószág gondolt egyet. Talán látta, hogy ő itt fölösleges, nincs semmi hivatása, hát szépen bucsút mondott a párnás szobának. Egy-két napi jelentéktelen nyögdecseles után eltávozott halkán, mint ahogy egy lehellet száll keresztül a szobán.

A férje kétségbe volt esve. A temetés után rettenetes jelenetet csapott az asszony előtt.

— Te voltál az oka, Erte? Te magad. Nem szeretted. Nem foglalkoztál vele. Hagytad a dajkára. Ez szívtelenség. Rosszaság. Tudod mit érdemel egy ilyen asszony? Hogy egy korbáccsal —

Az asszony szemeiben fölillant valami leirhatatlan színű láng. A fejét hátravetette. Az ajkai reszkettek.

— Magának igaza van. Verjen meg. — Mondta indulattól elfojtott hangon. — Mert nem szerettem azt a gyermeket. Akartam, próbáltam. Nem lehetett. És ha megver is, ha megöl is — megmondom előre — a többit sem fogom szeretni. A többit, ha még születne. Ezt ne felejtse el. Es kiment ahol férje volt, elbujt egy magányos sarokba. Ott letérdelt, a forró homlokát odaszoritotta a hideg falhoz.

— Te látsz engem — susogta magában. — Te tudod, hogy ez másképp nem lehet. Ugy-e, te meg vagy velem elégedve? Drágám, halottam, egyetlenem . . .

meztette a felszólalót, hogy a törvénytisztelet minden polgárnak egyforma kötelessége, ez a munkaszünetről szóló rendelet pedig törvényerejű. A hatóságnak nincs módjában ennek intézkedéseit tágitani. Tiltakozik az ellen, hogy a hatóság bűnösöket keres, csak kötelességét teljesíti, mikor a pékmestereket, ha a munkaszünetet nem tartják be, megbünteti. Azonkívül konkrét esetekben felelősségnek van helye, jogorvoslat kereséssel a miniszterig lehet menni.

Az előjáróság a *Klein* Ignác indítványát nem fogadta el, kimondta, hogy semmi intézkedést ebben az ügyben nem tesz, mert nem akar úgy föltűnni, mintha a törvényt nem tisztelné.

Az ülés további folyamán elhatározta az előjáróság, hogy karácsonykor *kiállítási bazárt* rendez, mely december 19-étől 30-ig tart az ipartestület emeleti nagytermében.

Az új ipartestületi épületben a *vendéglő bérbeadására* pályázatot hirdet az előjáróság. A pályázati feltételek kiírására bizottságot küldött ki az előjáróság a következő tagokból: *Berán* Antal, *Müller* Károly, *Rozmanith* Albert, *Klein* Ignác, *Hoffmann* Viktor és *Gábor* András.

Felszabadított az előjáróság ötvenkét tanoncot s ezzel az ülés véget ért.

Kossuth budapesti szobra.

(A pályázatot kiírták.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 15.

A budapesti *Kossuth* szobor régóta húzódó ügye ma jelentős lépést haladt előre. A képzőművészeti bizottság, melyre a közgyűlés a pályázati feltételek elkészítését bízta, ült össze tanácskozássra s szerencsésen határozatot is hozott. Annak az indolenciának, amelylyel a *Kossuth*-szobor ügyét bizonyos körökben nézik s amely éppen nincsen tendencia nélkül, tanúsága volt a mai ülés is, amelyen mindössze *három* bizottsági tag vett részt. De így legalább el is intézhették a feladatukat.

A bizottság részletesen megállapította a pályázat feltételeit. Külön intézkedett a Szabadság-szobor és külön a *Kossuth*-szoborpályázat felől, de folyton hangsúlyozta, hogy a két szobor egyesíthető is, amiből azonban még abban az esetben sem lesz semmi, ha a többi bizottságok és a tanács így fogadnák is el, mert a közgyűlés egy idevágó interpelláció alkalmával már határozottan kifejezést adott annak a nézetnek, hogy *bármelyik szobor elsikkasztását erkölcstelen és lehetetlen dolognak tartja*.

A bizottság üléséről a következő tudósításunk referál:

A képzőművészeti bizottság ma délelőtt 10 órakor ült össze, hogy a *Kossuth*-szobor és a Szabadság-szobor pályázat ügyében határozzon. A bizottság elnöke *Bárczy* István dr. tanácsos volt s *Wagner* Géza, *Rákosi* Viktor és *Zipernovszky* Károly vettek azon részt.

Bárczy elnök válaszolja azt az utat, amit az ügy a képzőművészeti bizottságig megtett. Hangsúlyozta, hogy a két szoborra külön-külön kell kiírni a pályázatot, a *Kossuth*-szobor a parlament előtt lévő térre, a Szabadság-szobor a Szabadság-térre kerül. A tanács azonban úgy határozott, hogy nincs kifogása az ellen, ha a két szobrot együttes emlékműben tervezik s akkor a kettős-szobor a Szabadság-térre kerül. Akkor a két szobrot természetesen egy művész alkotja meg. Annak azonban, aki a két szobor egyesítését tartja alkalmasnak, a pályaműhöz mellékelten meg kell indokolnia az álláspontját.

A bizottság ezután áttért a pályázati felté-

telek megbeszélésére. Minden magyar művész pályázhat. Először vázlatos pályázat lesz, amelynek határideje a pályázat kiírásától számított öt hónap. A szűkebb pályázatra csak *öt művészt* ocsátanak s az első pályázat tíz mintáját ötszázöt száz koronával díjazni fogják. Egy-egy szobor költségvetése 650.000 koronát, a kettő együtt az *egy millió háromszázezer koronát meg nem haladhatja*. Az általános pályázat után határoz a közgyűlés végleg a hely kérdésében.

A pályázati feltételek a bizottságtól a Szabadság-szobor-bizottság s onnan a tanács elé kerülnek, amely a közgyűléstől újabb felhatalmazás alapján haladéktalanul kiírja a pályázatot.

Volt szó az ülésen, vajjon a pályázat emlékműre, vagy szoborra történjék. Különösen *Wagner* Géza kardoskodott amellett, hogy sehol sincs kimondva, hogy szoborra írják ki a pályázatot s így azon emlékmű-pályázatokkal is részt vehetnek. A bizottság azonban félreértések elkerülése végett úgy határozott, hogy a pályázatot szoborra szóljon. Annál is inkább, mert az országos gyűjtés is szoborra folyt.

A pályázatok sorsa fölött döntő zsűrinek 19 tagja van. Elnök a polgármester, tagjai a képzőművészeti bizottság elnöke, alelnöke, a középítési bizottság két, az országos képzőművészeti tanács két, az országos képzőművészeti társulat két, a közmunkák tanácsának egy, a képzőművészek egyesületének három, a történelmi társulat egy s a mérnök- és építészegyesület egy tagja lesz.

A bizottság úgy vélekedik, hogy a legjobb esetben is legalább *három évig* eltart a szobor elkészülése.

Kritika a lippai hadgyakorlatokról

(A magyar vezényszó a manőveren.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 15.

A *Magyar Szó* katonai munkatársa hosszabb cikkben méltatja a múlt héten befejezett délmagyarországi hadgyakorlatokat. Egy részében a gyakorlatoknak általunk is bőven ismertetté lefolyását tartalmazza, más részben azonban igen érdekes megjegyzéseket fűz a gyakorlatokhoz.

A nagy gyakorlatok alapját képező ugynevezett „föltéves”-t, (Annahme) így világítja meg a cikk:

Képzeliünk egy hadtestet, mely mint egy nagy orosz hadsereg balszárnya, Erdélybe hatolt és a *Körös* és *Maros* mentén Budapest felé nyomul, úgy, hogy a lovassággal már *Aradiq* jutott, míg egy hadosztály *Buttyin* és *Alcsil* között, végre két hadosztály *Soborsin* körül táborozik. Ez volna jelen esetben a 12. hadtest szeptember 1-én elfoglalt állásaiban. A 7. (temesvári) hadtest létezését pedig úgy magyarázhatjuk, hogy — miután a magyar hadtestek Galiciában a nagy orosz hadsereggel állanak szemben, — az Erdélyben lévő orosz hadtest előrenyomulásának hírére, a Délmagyarországon visszamaradt csapatokat és népfelkelőket Temesvár környékén összevonták, ezekből három gyaloghadosztályt és egy erős lovasdandárt képeztek és ezt az új hadtestet az Erdély felől jövő ellenség ellen küldték. Eképpen találjuk a 7. hadtestet szeptember 1-én két hadosztálylyal, 20 kilométernyire Temesvártól dél felé, egy hadosztályát *Kizdia*, *Kövesd* és *Hódos* körül, a lovasdandárt pedig *Fibis*-nél.

Érdekes megállapítani, hogy a két lovasság csak 20 kilométernyire van egymástól, tehát ezeknek a hadgyakorlatok első napján okvetlenül meg kellett ütközniök, továbbá, hogy a 12. hadtest lovas hadosztálya a többi csapatoktól körülbelül 60—80 kilométer távol volt és egy ellenséges gyalog- és lovasdandár majdnem egészen a fenti két csapatrészt közé volt ékeelve.

Igen érdekesek és a politikai válságban forgó politikai kérdésekre vonatkoznak a cikkek ezen részei:

Kitűnik — mondja, — hogy mily remekül beleillesztették a honvéd-kerületi parancsnokságokat, mint hadosztályokat, még szám szerint is a közös hadsereg kötelékébe, de megállapíthatjuk azt is, miszerint, habár a honvédségnél nemcsak a vezényleti, de még a szolgálati és vezérleti nyelv is magyar, ez még sem okozott semmi zavart! Hogy okozhatna tehát az zavart, ha a monarchia három hadserege közül, melyet háboru esetén 4—5 hadtestből összeállítanak, az egyik teljesen magyar legyen.

Ami az egyes parancsnokokat illeti, személysik különös feljegyzésre alig adnak okot. Majdnem mind a közös vezérkar iskolájából kerültek ki. De ismételtén felhívjuk a figyelmet arra, hogy a honvédsapatokat nagyjából egy fokkal alantabb lévő parancsnokok vezénylik, mint a közöseket. A közös gyaloghadosztályok parancsnokai mind altábornagyok, a 23. honvéd hadosztály parancsnoka csak vezérőrnagy, a közös gyalog és lovas dandárok parancsnokai mind vezérőrnagyok, a négy honvéd gyalog és három lovas dandár parancsnoka valamennyi csak ezredes, a honvéd hadosztályok vezérkari főnökei nem törzsisztek, hanem századosok és így megy ez tovább. A honvédségnél a közösek mögé helyezését jelenti ez, mely ellen már többször kikeltünk. A honvéd lovas hadosztályt *Arnold Zech von Deybach, Freiherr auf Sulz und Hart* vezényelte. Hiszi valaki, hogy ez a magyar honvéd-lovaság főfelügyelője?

A hadgyakorlatok méltatása így végződik:

Ferencz Ferdinánd trónörökös még a harc-téren maga köré gyűjtötte a magasabb parancsnokokat, megdicsérte a csapatokat jó tartásuk és kiképzésük miatt és igen elismerőleg nyilatkozott a csapatok vezetéséről, mely tényleg mintaszerű volt. A megbeszélést, melyen a trónörökös nem vett részt, ami katonai körökben feltűnést keltett és mindenféle magyarázatokra adott okot, bár Beck vezérkari főnök tartotta.

A csapatokat nagyjából vasúttal szállították állomáshelyeikre, ami szintén mintaszerűen ment végbe, úgy, hogy a délmagyarországi gyakorlatok minden tekintetben sikertűntek mondhatók, mert még az idő is kedvezett.

A politikai válság.

(Jászberényi Apponyi ellen.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 15.

A vezető emberek energiája a fagypontra jutott. A legmerészebb kombináló képességek is elpetyhüdtek, a válság kezdi veszíteni érdekességét. Csak a vidéken lobog lánggal a nemzeti szenvedély és ki tudja, a viskók lángja nem csap-e át a főváros emeletes bérházaira?

A válságról ma mindössze a következő távirati értesítést vettük: *Szell* Kálmán ma Reichenauba utazott gróf *Szechenyi* Gyula, a király személye körüli miniszter látogatására. Körbe osztrák miniszterelnök ma délután szintén Reichenauba utazott.

A főváros ellenzéki lapjai a mellett foglalnak állást, hogy a budapesti választókerületeket nyilatkoztassák meg a nemzeti követelmények mellett.

Némi érdeklődésre tarthat még számot egyik klerikális érzelmű ujság mai cikke, melyben a fölött kesereg, hogy már Jászberény városa is Apponyi ellen fordult. A szeretetteljes cikkecske így hangzik:

„Értesüléseink szerint Apponyi és Khuen-Héderváry között is megszakadt a politikai barátság. Pedig Apponyi senki személyeért és politikájáért nem exponálta magát annyira, mint Khuen-Héderváry mellett, hogy leszálított

az elnöki székről, amit Szell kedvéért meg nem cselekedett. Nagy beszédet mondott, melyben a saját programját mérsékelte s az obstruáló függetlenségi pártot élesen megtámadta sőt a nevezetes éjjeli ülésen éjjel után sikra szállott még egyszer Khuen-Héderváry gróf érdekében, hogy az indemnitás napirendre tűzessék, a vesztegetési afférra való tekintet nélkül, melynek szerzőjét Apponyi előtt a miniszterelnök eltitkolta, pedig az neki még a délután folyamán hivatalosan tudomására jutott. Az ebből származott félreértések a királyi kihallgatások alkalmával kellemetlenül megzavarták a miniszterelnök és a házelnök közötti harmóniát, mely annál kevesebbé állhatott helyre, mert azóta Khuen teljesen az őszerekek karjaiba vetette magát, miként ez a második királyi kihallgatások alkalmával kiderült.

Azóta mindinkább kidomborodik a Ház felosztásának s az esetleges ex-lexben való országos választásoknak a terve. Ezeknek éle is Apponyi személye és hívei ellen irányul. Erősen készülnek az új választásokra és ennek során az ó-liberálisok szemében a kibontakozás legnagyobb akadályának, Apponyi Albert grófnak, kibuktatására. Az aknamunka, mint bennünket Jászberényből értesítenek, már régebbi keletű. Alig hogy Khuen-Héderváry átvette a miniszterelnökséget, különböző társadalmi állású egyének nyomában elkezdtek a hangulatsínalást a város jelenlegi képviselője Apponyi ellen. Kaszinókban, vendéglőkben, kávéházakban nap-nap után akad bizonyára pénzrel is ellátott megbízott férfiu, ki jó beszélőtehetséggel uton-utfélen lesajnálja Apponyit, politikai magatartását, sőt még a házalástól sem riadva vissza, ma már annyira előkészítették a talajt egy „nagynevű szabadelvű kapacitás” számára, hogy Apponyi kibuktatását, mint Bánffy idejében, ismét bizonyosra veszik. Legalább így jelentette ezt tegnap egyik ügyfelük a megbízóik előtt, akik örömeikben az ugynevezett agitációs alappal is rendelkeznek e célra.”

Ha Apponyit a saját pártállásán lévő lapjai ilyen szeretetteljes dőfésekkel támogatják a miniszterelnökségben, mint a minő a főt citált cikk első részében megnyilatkozik, akkor Apponyi is elmondhatja, hogy mentse meg őt isten a — barátaitól!

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

* Az új előfüggöny. A téli színház számára új előfüggönnyet festett *Végh* István aradi festőművész. A színügyi bizottságnak tegnap jelentette be az igazgató, hogy az új függöny elkészült s a bizottság azt tudomásul vette azzal, hogy — mint a polgármester mondta — amit *Végh* István festett, az bizonyosan művészi, szép munka. Az új függöny megtekintésére a bizottság kiküldte *Institóris* Kálmán polgármestert, *Andrényi* Károly és *Edvi-Ilés* László bizottsági tagokat.

* *Sima* Ferenc drámája. Mint már említettük, az Amerikában élő *Sima* Ferenc drámát irt *Obrenovics* Sándor szerb király megöléséről. A szentesi nép, amely között még mindig sok hive van *Simának*, nagyon megörült e hír hallatára s rögtön elhatározták, hogy a Szentesen működő *Pesti Ithász* Lajos színigazgatót felkérlik, hogy mellőzze *Kerekes* Pungur Mihálynak előadásra kitűzött „A szerb király meggyilkolása” című drámáját s helyette a *Sima*-féle „Az utolsó *Obrenovics*, vagy a szerb királygyilkosság” című színművet adja elő. *Pesti Ithász* Lajos úgy megijedt *Sima* drámájától, hogy átvitorlázott legközelebbi állomáshelyére: Szolnokra.

Hajsza Csányi ellen.

(A konkurrencia a tudományban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 15.

Mihelyt egy magyar találmány vetődik felszínre: lehet az bármily szenzációs, vagy praktikus értékű, azonnal megindul ellene a hajsza minden oldalról, minden irányban. Ez már megszokott átkuk a magyar feltalálónak, a kiket kenyérligység, vagy piszkos konkurrencia kísér lépten-nyomon s veszi el a kedvüket attól, hogy komoly kísérletekkel foglalkozzanak.

Igy járt Csányi Henrik is, az új villamos-elem feltalálója. Rettenetes agyarkodást folytatnak ellene nemcsak a vilamos társulatok, de már a szabadalmi irodák is. Egy ilyen támadó cikket küldött ma be hozzánk *Neufeld* Ármin, egyik fővárosi szabadalmi iroda ügyvivője. A magyar Edison és a magyar Barnum címet adta cikkének, melyet már csak azért is leközlünk, hogy a közönség megtudja, hány ezerfele ellenséggel kell szembe szállania Csányi Henriknek. A „nem érdekelt helyről” jelzöt aligha viselő cikk egész terjedelmében így hangzik:

Csányi féle elemek műszaki értékéről dr. *Wartha* Vince, dr. *Wittmann* Ferenc és dr. *Hoor* Mór műegyetemi tanárok elég behatóan nyilatkoztak. Kínutatták, hogy a Csányi féle elem egyrészt világitási és erőátviteli célokra alkalmatlan, másrészt pedig az elemben felhasznált veszedelmes mérég, a ciankálum bomlása folytán cianhydrogen (kéksav) keletkezik, a szennet körülvevő salétrom-savoldatból pedig hirtorgéngzők fejlődnek, úgy, hogy ezen elemnek használata gyenge áramú célokra is közveszélyes volta folytán használhatatlan. Erre Csányi azt állítja, hogy a szabadalmi leírás alapján az ő elemét még nem lehet előállítani, mert a dolognak „fogása” van, mely fogás az ő titka. Egy az Auer féle harisnyákat utánozó társaság volt igazgatója képes volt egy izzófénylángzóval „fogások” útján egy székelt eltörni, miközben a gyenge harisnya sértetlen maradt. Ezen meglepő kísérlet alapján sikerült neki pénzemberekből álló társaságot szervezni, melynek tagjai már rövid idő múlva megszárták befektetett vagyonukat és ezen „fogásukra” holtuk napjái fognak visszaemlékezni.

Csányi érdekében sajnálnám, ha neki is ilyen „fogásokra” volna szüksége, hogy impresszáriója pénzemberekkel sikerrel tárgyalhasson, de akármilyen fogásai legyenek, avval tisztában vannak a szakkörök, hogy ezen elemből soha sem lesz más, mint közönséges elem, mely nagy büzt és mérges anyagokat fejleszt. A szenzáció tehát teljesen indokolatlan.

Ami a találmánynak szabadalmi oldalát illeti, valótlanság az, hogy a találmányra az egész világon szabadalmat adtak volna. Először is nem igaz, hogy a szabadalom az egész világon még csak be is volna jelentve, másodsor nem igaz, hogy a szigorú ujdonságvizsgálattal bíró államokban, mint pl. Németország vagy Ausztria, a szabadalmi oklevelet már kiadták volna.

A német birodalmi szabadalmi hivatal a találmányt a Bunsen-féle elemmel azonosnak találta és az alkoholos ciankálumnak semmiféle műszaki előnyt nem tulajdonított. Ezen visszautasító végzésre Csányi nyilatkozott és azt állította, hogy eleme a Bunsen-elemet műszaki szempontból felülmúlja. Ilyen esetben a főtalálónak szóbeli tárgyalás és demonstráció útján kell állításait bebizonyítania, vagy pedig a szabadalmi hivatal megvizsgálás céljából speciális szakértőkhöz fordul, kiknek csak arról kell nyilatkoznia, hogy a feltaláló által találmányának vindikált előnyök lehetősége ki van-e zárva vagy sem.

A német szabadalmi hivatal utasítására *Peters* dr. a Csányi-elemet az ezzel azonosnak talált Bunsen-elemmel összehasonlította de más elemmel nem és azt találta, hogy az előnyök lehetősége kizárva nincsen. Ebből természetes, még nem következik az, hogy a találmány új és használható, de még az sem, hogy jobb clem a Bunsen vagy Csányi-elemnél nem lehetne.

A Csányi-elem szenzációját tulajdonképen a Jeremiás Arnold volt zugirodai alkalmazott által vezetett „Feltalálók országos egyesülete” név alatt Halász Aladár dr. ügyvéd közreműködésével működő szabadalmi zugiroda indította és rendezte, akiknek „szabadalmi iroda” elnevezés miatt nem szabad működniök, mert ezzel kihágást követnének el és ezért hangzatos cím alatt az állam által kirendelt jogosított szabadalmi irodákat rágalmozván, a hiszékeny magyar feltalálókat magukhoz esabítják, csak azért, hogy Jeremiás urnak legyen miből élnie.

A ló'abat a közönség nem látja. Nem is hiszem, hogy Csányinak szüksége lett volna erre a Barnum szerű reklámhajtászásra, nem Csányi igénytelen kis találmánya érdekében ugrasztották be a közvéleményt ebbe az ostoba szenzációba, mely neki többet árt, mint használ, hanem erre a reklámra szüksége volt a „Feltalálók országos egyesülete” című zugirodának, hogy a tapasztalatlan feltalálók figyelmét üzleti szempontból magára fűhívja.

A szabadalmi ügy és a közönség érdekében kérem a tek. Szerkesztőséget, hogy ezen tájékoztató észrevételeimet közlétegye, mert ilyen humbug és szemfényvesztés csak Magyarországon lehetséges, ahol a hatóság lanyhasága folytán a közönség becsapására hangzatos című egyesületek és társaságok mint pl. „Feltalálók orsz. egyesülete”, „Szabadalmak értékesítő vállalata” stb. keletkezhetnek és működhetnek, amelyek igazi nevüket és tulajdonképeni céljukat hőlcen elhalgatják, ellenben főhasználják közismert és becsült férfiak tudatianságát, hogy azok neveinek súlyával a nagyközönséget megtévezzék és becsapják.

A szerb katonai forradalom.

(Péter király lemondás előtt.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 15.

Szerbiában egyre zavarosabb lesz a helyzet. Szinte beláthatatlan, hol fog végződni az a kavargás, mely a Sándor király gyilkosai miatti összeesküvőköl származott.

Ma olyan hírek érkeztek, hogy Szerbiában valósággal katonai forradalom ütött ki, mely mind szélesebb hullámokat ver. Ezzel együtt azt is jelentik, hogy Péter király le akar mondani a trónról fia, György herceg javára, sőt hogy Natália is készül beleavatkozni a trón ügyeibe egy törvénytelen Obrenovics érdekében. Egyébként nyílt titok, hogy Szerbiában nem Péter király uralkodik, hanem Masin és Gencsics miniszterek, akik úgy ringatják őt, a mint nekik jól esik.

Távirataink a következők:

Katonai forradalom Szerbiában.

Belgrád-ból táviratozzák: Több magasrangú tiszt, egytől-egyig az Obrenovics dinasztia hívei, bejelentettek kilépésüket a hadsereg kötelékéből. A lemondott tisztek nevei ismeretlenek, mert a hadvezetőség titkolja az esetet és a lapok is utasítást kaptak, hogy hallgassák agyon a tömeges kilépéseket. Péter király állítólag magához hívatta a lemondott tiszteket.

A Belgrádban állomásozó 7. gyalogezred altisztjei közt forrongás ütött ki. A zendülésnek állítólag az az oka, hogy Sándor király megöletésekor a tisztek megtevésztették a katonaságot. A hadügyminiszter titkos rendeletet adott ki, amelyben meghagyja az ezredparancsnokoknak, hogy minden csapatot kivonuláskor személyesen vezényeljenek.

Az elégedetlenség már a legelőkelőbb hivatalnoki körökre is kiterjed, mert Belgrádban minden valamirevaló állást a királygyilkosságban részesek és híveik nyerték el.

Péter király lemondása.

Egyik budapesti esti lap mai kiadása — mint fővárosi tudósítónk jelenti — az alábbi érdekes belgrádi tudósítást közli:

Döntő, nagy fordulatok elé került ismét Szerbia. Nehány hét múlva Európa ismét egy nagyszerű szerb változás előtt fog állani. I. Péter, Szerbia királya le fog mondani a trónról, hogy kiskoru fia, György lépjen az örökébe.

Nehány nap óta egy genfi bankár tartózkodik a belgrádi konakban. Régi jó barát, akit a király hívott meg Belgrádba, hogy tanácsal szolgáljon neki s rendezze pénzügyi viszonyait. Első sorban ez a bankár tanácsolja a királynak a lemondást a fia javára olyképpen, hogy fiát rövid időn belül nagykorúsítsák, hogy elfoglalhassa a szerb trónt. A szkupstina-választások e hónap 27-én fognak végbemenni s már most készítik elő a képviselőket a király lemondására s hogy György király lehetőleg rendezett viszonyok között foglalja el a trónt.

Péter királynak nincsenek hívei a hadseregben. Engedékenysége, a királygyilkosokhoz való viszonya olyan állapotokat teremtett, melyek őt a lemondásra kényszerítik. A kormánynak biztos tudomása van arról, hogy nyolcszáz katonatiszt részes a királygyilkosok összeesküvésben. A kormány s a király megállapodtak abban, hogy a letartóztatott tiszteket a legenyhébb büntetésre fogják itélni, de még ezenfelül nyomban a király lemondása után az utódjától kegyelmet fogna kapni. Lemondása után Péter 240.000 franc évi apanaszt fog kapni a király civilistájából s ezenfelül Péter két millió frank kárpótlást követel a birtokokért, — melyeket 1858-ban atyjától, Karagyorgyevics Sándortól elkoboztak.

Az Avakumovics-kabinet már három ízben benyújtotta a királynak lemondását, de a király könyörgésére mindannyiszor visszavonta. Különösen Kraljevics unta meg a miniszterséget.

Az országban nagy a rokonszenv a nisi összeesküvőköl iránt. A király ifjúkori barátját, a Karagyorgyevics család kipróbált hívét, Gyuris Popát, aki sok éven át száműzetésben élt Cetinijében, küldte ki a vidékre, hogy városról-városra járva, gyűléseket tartson és megnyugtassa a népet. Nagyon tartanak attól, hogy a 27-én kezdődő választásokon véres összeütközések lesznek a köztársaságot akaró szélső radikálisok és a királyhű mérsékelt radikálisok között, akiknek élén Gruics és Vvics állnak.

A király lemondási szándéka már köztudomású tény a hivatalos körökben. Tudtára adták Oroszországnak is, mely teljesen tartózkodó magatartást tanusít. Majd a legközelebbi jövő megmutatja, hogy alkalmas-e a rend helyreállítására Péter király lemondása és György herceg trónralépése.

Nagy megdöbbenést keltett a hír, melyet szavahihető emberek hoztak Belgrádból. Eszerint Natália adoptálni fogja Milán király törvénytelen fiát, akinek anyja Krisztics Artemizia asszony, a volt török követ felesége. A fiut Lázárnak hívják, 14 esztendő s anyjánál van Konstantinápolyban, aki nagy gondnal nevelteti. Natália, a szerbiai Obrenovics-párt tanácsára fogadja fiává Lázárt. Ez az egyedüli férfi akiben Obrenovics vér folyik. A fiu az Obrenovics Lázár nevet fogja felvenni s igényt tart a szerb trónra.

MULATSÁGOK.

(=) Házavató estély. Az aradi iparosifjak önképző egyesülete vasárnap avatta fel magyar utcai új helyiségét. Ez alkalommal estélyt rendeztek, mely szép sikerével sokat ígérő megnyitója volt az új otthonnak. Az estély ke-

retében hangverseny, színelőadás és monológ volt. A szereplők közül kitűnt Kis Etelka kisaszony, ki magyar népdalokat énekelt. Az egyesület, melynek néhány hét óta Muskát Miksa a buzgó elnöke, huszonöt éves feornállásra tekinthet vissza, a melyet az idén újáéledve s fokozott működéssel folytat.

Népünnepe Uj-Aradon.

(Viszaemlékezés.)

Irta: Ágai Adolf.

Arad, szeptember 15.

A falakon hirdetés. Oda át Uj-Aradon a vidék németsege népgyűlést tart, hogy jó magyar létére kiadja az utlevelet a schulvereinnak ó is. A népgyűlést követi népünnepe. Az elejére nem mehettem el, de azért csak úgy örvendezett az én szívem, mintha közöttük voltam volna, hallgatván jó hazafiságuk lelkes szózatát s méltó felháborodásukat a berlini irredenta ellen.

De az örömeben már részes akartam lenni. Keljünk át a folyón. Maros vize folyik csendesen. Azaz dehoggy folyik az csendesen! Olyan gyors, hogy megfuttatna a Sebes-Körössel is. De mikor a szerelmes poétának rimre van szüksége, letagadja a csillagot az égről; ezt is azért, hogy valami kis lánynak a szép hajába tűzze.

Amoda az a kéklő hegy: az Világos; emitt eszik, Golgothája a magyar szabadság hirdetőinek. A nagy magyar tragédiának epilógusa itt lelte véres színhelyét. S ahol az a torony látszik, ott esett meg a Vak Béla országgyűlése, dolyfős magyar urak vesztére, gyászára.

Maros vize folyik sebesen s hajjai fölött elvillan a parti fecske, építvén magának fészket biztosabbat, mint az emberek birodalma.

A révész átvizs bennünket. A lányság, legénység ünnepiesen kiöltözködve, sikongva siet a mulatságra, ahol két banda is fujja, sőt lesz dalárda is, léghajó, tűzijáték, tánc meg, minden. Ilyesmi sem sűrűn esik meg Uj-Aradon. A fő utca árokpartján szintén ujdonat-uj, sárgás zöld ruháskában jön elének egy sipogó csapat. Csak hogy ezeket a szülek táncolni nem a porondra, hanem a vízre vezetik. „Papaj, papaj! Szerencsés jó napot, kisaszonykaim!” Az anyjuk felénk szisszenti, hogy az ó leányai még nem értek peccsenye-kort, hát ne szédsítsük meg gyöngye agyvelejeket az afféle fővárosi urak hitvány beszédjével.

A „Szöllő”-ben javában áll a mulatság. A herr fettegek s a framámok soraiban bizony alig akad arc, melyet reklamálhatna a schulverein. Sziv egy sem, amely feléje hajlana. A város kékbeli férfisága csak olyan barnapiros, tagbaszakadt, akár a szoboszlai ember. Az asszonyosága mócsingos, tomporos; a lányságát meg ugyancsak megbámulnak, ahonnan szakat, Vesztfáliában: hogy van neki hova bigyeszteni a keblü bokrétát. A lakosok öregje ért, a fiatalja már beszél magyarul. Amikor operát, keringőt fujtak, tetszett nekik; de hogy rázendítették a magyar nótát, olyan harsogással éljenztek, hogy Heinze és Löher, Kniebohrer és Regenpfeifer professor urakat csak úgy kerülgette volna a heidelbergi csüves guta.

Az egyik banda becsületos szántóvető emberekből áll, akik füres óráikban összegyülekeznek s a közköltségen beszerzett újabb darabokat a maguk hasznára s a fiataloság gyönyörűségére eljátszák. Az igaz, hogy a cigány meg nem élne köztük, ha csak rá nem fanyalodna a szántásra; már pedig, ahogy a példabeszéd tartja, more meg nem szokja a szántást, míg ellenben az ellenséges klarinétos is úgy fogja a muzsika-fáját, mintha ekeszarva volna. A másik banda a világszerte ismeretes szent-annai gyerekek bandája, melyet vezetőjük meghureolt már Amerikában is. Persze, hogy akik több évvel gyermekül ott jártak, ma már bajszos emberek, családapák s derék szántóvetők. De a pepiniére gondoskodik róla, hogy ki ne fogyjon a senelő fiucsáktól.

S milyen apró van köztük! Amott lóg a Franczi egy rengeteg bumberdó végiben; emitt is hosszú fagót egy kis gyerekkel. S mikor ráreccsenti a mondókáját, akár hinnél a bömből szunyog meséjében. A Stofler a flautás, és a flautája úgy áll keresztbe a száján, mint az árbo. S az öblögető kürtökkel s zengő árboakkal dolgozó apróság közepette egy athléta férfi, az ő mesterök, szájában egy kicsi trombitával, alig nagyobb a perces cip-jánál.

Valamennyi gyereknek tele lévén a szája a magánál hosszabb instrumentummal, érthető irigységgel nézi a kis dobost, aki a pauzában tele tömkölte magát ajándék-kalácsossal smig a dobot pörgeti ropogtatja a falatot és, hogy magyarul kimondjam, eszik két pofára.

Adott jelre aztán, a léghajózás megtekintése végett, mind leszaladtunk a nagy kertbe. Olyan szép volt az, a tavasznak fakadó búbájában! Egy fehér szakállú öreg bácsi két papiros gömböt puffasztott fel égő aetherrel, azán leoldva róluk a madzagot, óvatosan felbocsátotta abba a másik aetherbe, mely lánggal égett ugyan, de annál tündöklőbben sugárzott a naptól. A gömb eleintén csak hüvelyk volt, olyan karcsu, mint a Bernát Sára. Aztán olyan lett, mint a Wiltné.

Hogy a kék-fehér és nemzeti színű golyók a maga ba lendültek, lelkes éljen hangzott fel utánok. A magyarság diadalának jelképét köszöntötték benők, s a kis muzsikusok tizenkétéves tüdejük teljes szuszjával harsogták utána a magyar indulót, magasra tartott fényes trombitákkal. A nemzeti-színű gömböt azután valamelyik oláh faluban, ahová le szállt, a pápa és dászkal parancsára nyilván agyonütötték.

Az öreg bácsival szóba álltam s megdicsértem az ő művészetét. Ez még semmi, mondá; csak lát-nám őt működni nyáron Mehádiában, a „szajzon” alatt! Megnyugtattam, hogy mutaványa-Budapesten is számot tenne. A j. va majd csak most következik, ha leszallt az est. Akkor eregeti fel ő az ő tüzijátékát, azt nézzem meg.

S hogy alkonyatkor hazatérünk, egyszerre csak kigyultak felettünk a fa sudarai s égett esodás fényben a távol hegység s hig aranyra vált a Maros. A tüzijáték pompásan sikerült.

Csak hogy nem az az öreg ur csinálta itt lenn a laposban; hanem az a másik, ott fenn a magasban.

Az októberi gyásznapi.

(Az ünnepély programja.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 15.

A magyar nemzet nagy gyásznapi köszönt reánk néhány hét múlva. A világ hervadásának idejébe esik a gyászos évforduló, melyen a természet együtt busong a emberrel. Október hatodika, a fekete ünnep közeleg, mely immár ötvennégy évvel kezdett el a szabadság s a szabadság védőinek halála után. A szabadság feltámadott, s a hősök emléke is örök életet él lelkeinkben.

Ennek az emlékek szenteljük október hatodikát, melyet az idén is megünnepelnek az egész országban. Aradnak, mint ahol a gyászos esemény lefojt, sokszoros jussa van az ünnepeléshez.

Az előkészületek már megkezdődtek. A kegyeletes ünnepélyeket rendező bizottság ma tartotta Kovács Vince elnöklete alatt ülését a polgári fiu-iskola talácstermében. Az ülésen megállapították az ünnepély programját, s kijelölték azon személyeket, kiket szereplésre felkérnek.

Az ünnepély a vértanuk szobra előtt és a vesztőhelyen fog lefolyni. A gyülekezés a városbáza előtti téren történik. Innen a közönség

a minoriták új templomába vonul, hol délelőtt kilenc órakor gyászmise lesz. Természetesen, ez csak egy lehetőség, ha a templom belseje a terv szerint, október hatodika előtt elkészül. Ha az új templomba nem mehetnek, úgy az istentiszteletet a Szabadság téren tartják meg.

Az istentisztelet után, a szobor előtt lefo-lyó ünnep sorrendjét a következőleg tervezik:

1. Ének, előadja egy aradi dalárda.
2. Alkalmi költemény, melynek megírására felkéri *Farkas Ferencet*, elszavalására *Gaedy Arankát*, a szintársulat tagját.
3. Unnapi beszéd. Ennek megtartására *Benedek Arpad* szerkesztőt kérték fel.
4. Ének-szám.
5. Az egyetemi kiküldött, vagy más idegen beszéde.
6. Bezáró ének.

A szabadság-térről a vesztőhelyre vonulnak, az ünnepély második felének színhelyére. Itt a következő sorrend:

1. Ének.
2. Költemény, melynek elszavalására felkéri *Harmath Ferenc* tanító-jelöltet.
3. A küldötségek szövegei.
4. Zárszó; tartja *Kovács Vince*.
5. Ének.

A színház igazgatóját felkéri, hogy az ünnep estéjére rendezzen *diszeldadást*.

Tisza István indítványa.

(A debreceni határozat ellen.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 15.

A biharmegyei szabadelvű párt ma tartott ülésén vette tárgyalás alá az ismert debreceni átiratot, mely a katonai kérdésekben a nemzeti követelések melletti állásfoglalásra sürgeti a vidék szabadelvű pártjait és a törvényhatóságokat.

Az ülésen *Tisza István* gróf elnökölt s természetes, hogy a nagyváradi szabadelvűek egyhangulag magukévá tették *Tisza István* véleményét, mely indítvány alakjában a holnap tartandó megyei közgyűlés elé megy. *Tisza István* indítványának tartalma sem fog meglepni senkit, ismeretes az eléggé a gróf eddigi nyilatkozataiból. A nemzeti követelések melletti küzdelmet ma is erős hangon elítélte s ily irányu indítványát a biharmegyei szabadelvű párt hozzászólás nélkül elfogadta.

Tisza István gróf beszédének lényege a következő:

Maradt az 1867-iki kiegyezésben egy megoldatlan kérdés a magyar tisztképzés körül: hogy itt a magyar szellem és nyelv kellőleg érvényesüljön. *Agitációra azonban e kérdést felhasználni nem szabad.* Be kell várni a kedvező időt és alkalmat, hogy a nemzet és király együtt oldhassák meg e nagyfontosságú politikai feladatot.

Könnyű vérről, frivol módon előidézni forradalmat, azután otthagyni: ez bukás, a melyből nincs feltámadás.

Indítványozza, hogy fogadja el az értekezlet határozati javaslatát, mely szerint óhajtja a szabadelvű párt, hogy mindazon kérdések, melyek a 67-es kiegyezésből kifolyólag elintézését igényelnek, ezen kiegyezés szellemében a király és nemzet közös egyetértésével lehetőleg mielőbb véglegesen megoldassanak.

— Melegen támogatók — mondta tovább — minden kezdeményezést, mely e cél békés elérésére vezet. A nemzet józan többségét képviselő szabadelvű pártnak férfiasan állást kell foglalni minden minden oly áramlattal szemben, mely tet-szetős jelszavak lidércfényét követve, köny-

nyelmű kalandok gyászos utvesztőjébe vezet.

Az értekezlet egyhangulag elfogadta az indítványt, mely holnap Biharmegye közgyűlésének napirendjére kerül.

Fegyelmi egy aradi tanár ellen

(Vizsgálat a Hecumban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 15.

Nátafalussy Kornél dr. nagyváradi tankerületi főigazgató, mint ezt lapunk mai számában már jeleztük, *Szemler Jenő* dr. miniszteri kiküldött társaságában Aradra érkezett. A főigazgató szokatlan időben jött Aradra, a felügyelete alatt álló két középiskola növendékeinek: a gimnázium és a reáliskolai tanulóknak előmenetelét a tanév derekán, de legtöbbször a harmadik negyedben szokta megvizsgálni, amikor a tanulók valamennyit már végeztek tanulmányaikból.

Ez a körülmény s az továbbá, hogy a főigazgatóval együtt jött *Szemler Jenő* vallás- és közoktatásügyi miniszteri fogalmazó, már sejtették, hogy a főigazgató idejövételének különös célja van. A dolog tényleg így is áll. Az aradi főreáliskola egyik tanára ellen fegyelmi eljárást indított a közoktatásügyi miniszter s a főigazgató és a miniszteri kiküldött a vizsgálat megejtése céljából jöttek Aradra.

A bizottságba, melynek *Nátafalussy Kornél* főigazgató elnöke, a miniszteri kiküldöttek kivül designáltatott dr. *Szántó Zsigmond* lugosi középiskolai tanár, továbbá *Kara Győző* aradi gimnáziumi tanár, aki a fegyelmi bizottság jegyzője is.

A vizsgálat *Türr Lajos* dr. reáliskolai tanár ellen irányul. *Türr* dr., akit két év előtt Nagyváradról már egy fegyelmi ügyből kifolyólag helyezték át Aradra, társadalmilag igen művelt ember, azonban összeférhetetlen s ingerült természete miatt már több ízben kellemetlenségei voltak nemcsak tanítványai, hanem tanártársaival is.

A mostani vizsgálat két irányban folyik elene s ezek közül az egyik elég érdekes dolog, amenyiben első felvonása a nyilvánosság előtt játszódott le. A nyár folyamán ugyanis, abban az időben, mikor a lapok a tauintézetek értesítőit ismertették, az *Aradi Híradó* című hetilap tárcarovatában több folytatásban rendkívül erős hangú, éles kritika jelent meg az aradi kir. főgimnázium idei értesítőjéről. Meglátszott az iráson, hogy szakértő toll munkája, azonban ki volt kezdve abban az értesítő első oldalától az utolsóig minden sor irás. A gimnázium értesítőjét két tudományos értekezés vezeti be az intézet két tanárának tollából s a kritika ezt a két közleményt éles szatirával a sárga földig letárgyalta. A szatira természetesen nem igen kimélte az értesítő szerkesztőjét: *Burián János* igazgatót sem. Így ment végig az egész értesítőn a bíráló s talán mondani is felesleges ezek után, hogy a névtelenül megjelent kritikák nagy feltűnést keltettek mindenfelé, de különösen tanári körökben.

A gimnázium igazgatósága természetesen érdeklődött a cikkek szerzője iránt s valahogy sikerült is megtudnia, hogy azokat *Türr Lajos* dr., a társ-iskola tanára írta. *Burián János* igazgató jelentést tett erről a közoktatásügyi minisztériumnak s ott sulyos beszámítás alá vették *Türr*nek ezt az eljárását, egyrészt, mert a tanártestületben előforduló minden villongást, mint amely rossz vért szülhet s a testület tekintélyét rontja a tanulók előtt, lehetőleg elfojtani, vagy alkalmas módon megszüntetni igyekeznek, másrészt pedig azért, mert *Burián*

igazgató, akinek a minisztériumban állítólag erős összeköttetései vannak, kijelentette volna, hogy vagy Türrt helyezik el Aradról, vagy ő megy, de mindenképen elégtételt kíván, addig Türrrel egy épületben működést nem folytat.

Ez az egyik oldala a dolognak, a másik pedig az, hogy Türr ellen a tanítványainak szülei is több ízben panaszt tettek a *tanár rossz bánásmódja miatt*. Ez a része a fegyelmi ügynek hasonlít a *Bemsey István* esetéhez, aki ellen hasonló okok miatt folyt fegyelmi eljárás. Türr is *rosszul bánik a tanulókkal, rendkívüli eszközökkel bünteti őket* s nem egy ízben megtette azt, hogy egyes tanulókat *elzárásra ítélte*, a büntetést azonban nem az intézetben hajtotta végre, hanem a *lakására rendelte a büntetésre szánt fiukat s ott zárta őket be*.

Ezekon kívül még egyéb panaszok és fegyelmi vétségek is terhelik Türr dr. konduktistáját s a fegyelmi bizottság előreláthatólag több napig tartó vizsgálatot fog ebben az ügyben folytatni. A mai nap nagyobb részt kihallgatásokkal telt el. A bizottság reggel összeülvén, megalakult s tagjai egyenként *esküt tettek arra, hogy a vizsgálat részleteiből senkinek semmit el nem árulnak*. Ezért a részleteket megtudnunk nem is sikerült.

A mai nap folyamán kihallgatta a bizottság *Burián János* gimnaziumi igazgatót, majd magát *Türr Lajos* drt, akinek kihallgatása esti 7 óráig tartott. A bizottság ez után is még fél nyolcig együtt volt. A vizsgálatot holnap folytatják s annak eredményét fölterjesztik *Wlassics Gyula* vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, aki a fegyelmi ítéletet meghozza.

HIREK.

Tüntető egyetemi ifjúság.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 15.

Allhogy megkezdődik az új iskolaesztendő, a budapesti egyetemi ifjúság máris hozzáfogott a tüntetéshez s tervezetéseinek alapján attól kell tartani, hogy az idén csakugyan be kell majd csukni előttük az egyetem kapuit.

Hogy ez az ifjúságra rendkívül káros dolog be ne következhesse, *Heinrich Gusztáv* egyetemi rektor a legerélyesebben lép föl az ifjúságnak minden politikai tüntetése ellen s a tanács a vétkes halgatókat a legszigorubb fogja büntetni. Az egyetem fekete táblájára ma az alábbi rendeletet fügesztették ki:

Tudomásomra jutott, hogy az egyetemi polgárság egy része az egyetemi élet szabadságának félremagyarázásával ismét *politikai jellegű gyűlésekben* szándékozik részt venni.

Indítatva érzem magamat annak a hangsúlyozására, hogy szabályaink értelmében az Alma Mater polgárai semmi néven nevezendő nyilvános tüntetésben, politikai jellegű demonstrációban, gyűlésen részt nem vehetnek *sem az egyetem falain belül, sem pedig azokon kívül*. E tilalom ellen vétők a legszigorubb fegyelmi megtorlásra tarthatnak számot. Budapest, 1908. szeptember 10-én. A m. kir. tud. egyetemi rektora: *Heinrich Gusztáv* s. k., miniszteri tanácsos.

A fentiek után az ifjúság gyűlése, melyet tegnap este a műgyetem átjárójában a rendőrség meghiusított s a melyet ma az egyetem aulájában akartak megtartani, *elmaradt*.

Mindazonáltal készült egy kis tüntetés. Ma este mintegy hatvan egyetemi hallgató megjelent az egyetem előtt. *Hoffmann Ottó* felment a rektorhoz s kérte, hogy gyűlés tartására adjon engedélyt. A rektor az engedélyt a *leghatározottabban megtagadta* s intette az ifjakat, hogy oszoljanak szét.

Erre a csoport a műgyetem elé ment, remélve, hogy ott társakat kapnak, de e várakozásukban megcsalódtak. Majd a Kossuth-utca-ba fordultak be, de mivel itt sok rendőrt láttak, szétesztek s ezzel a készülő tüntetés minden incidens nélkül befejeződött.

— Személyi hír. *Sághy Gyula* országgyűlési képviselő, egyetemi jogtanár ma Aradon időzött.

— Az aradi virilisták névjegyzéke. A város igazoló választmánya a jövő hét hétfő és keddi napjain délután 3 órától 5-ig ülést tart s ezen a legtöbb adót fizetők névsora ellen beérkezett észrevételeket fogja elbírálni. A két napos ülés azért van, hogy annak folyama alatt előszóval is felszólamlással élhessenek azok, akiknek adójuk számítása ellen kifogásuk van. Azalatt, míg a tavalyról átvett névsor közszemlére kitéve volt, csupán egy felszólamlás érkezett be: a *Török Mártoné*, aki tavaly a listából kimaradt.

— A német császár Magyarországon. Mohácsról sürgönyzik: *Vilmos* német császár tegnap reggel 7 órakor visszaérkezett a cserkészsérről. Ma reggel újból a karapancsi erdőrézszebe indult, hol eredményteljesen vadászott. Déli egy órakor a „Buda” hajóra ment, hol *Isabella* és *Henriette* főhercegnők várakoztak reá. A császár a főhercegnőkkel együtt sasvadászatra ment. Ma este a vadászlat előtt népiünnepély volt, melyen husz pár nemzeti táncot mutatott be.

Egy későbbi távirat jelenti: A német császár a karapancsi vadászterületen ma két pompás tizennyolc agancsost ejtett el. A sasvadászat nem sikerült, mert a hatalmas szárnyasok megéreztek a neszt és idején elmenekültek. Az esti népiünnepélyt a nagy szélvihar és eső megzavarta, úgy hogy azt alig félóra múlva meg kellett szakítani. *Vilmos* császár este 10 órakor elutazott Bécsbe, a honnét Dancigba megy.

— Hadihajók készenlétben. A *Piccolo* című trieszti lap mai száma, mint sürgönyzik a következőket írja: Pólába szombaton titkos távirat érkezett, hogy a *Habsburg*, *Arpád*, *Szigetvár*, *Pancer* és *Mágnas* hadihajók helyzettésenek készenlétbe. Az arzonálban éjjel-nappal dolgoznak, hogy a hajók indulásra készen álljanak.

— A novemberi előléptetések. Mint értesülünk, a hadügyminisztérium egyes katonai csapatoktól már bekérte a tisztek minősítő táblázatát, amik alapján a novemberi előléptetés fog történni. Abból a számból, hogy hány katonatisztnak kérték be a minősítő táblázatát, még nem lehet pontos következtetést vonni de azért meg lehet körülbelül állapítani, hogy mily arányu lesz az előléptetés, mert ez sohasem haladja túl azt a számot, ahány tisztnak bekérték a táblázatát. Már most meg lehet állapítani a valószínűség alapján, hogy az előléptetés aránya *nem kedvez a gyalogságnak*. Előléptetésnél most a következő tisztek jönnek tekintetbe:

Minden 2. osztályu százados bezárólag *Winkler Rudolf*, 33. gyalogezredbeli századosig, (1900 november 1-től számított ranggal); minden főhadnagy bezárólag *Riedel Robert* 20. gyalogezredbeli főhadnagygig (rang: 1895 május 1-től); minden hadnagy bezárólag *Thour Zdenko* 60. gyalogezredbeli hadnagygig (rang: 1898. november 1-től); minden tiszthelyettes bezárólag *Wainovich Vilmosig*, a 2. számú bosnyák gyalogezred tiszthelyetteséig (rang: 1902 szeptember 1-től). Nevezetes, hogy évek óta most történik először, hogy nem az összes tiszthelyettesek minősítő táblázatát kérték be. Eddig az volt a szokás, hogy minden tiszthelyettest az iskolából való kilépése után egy évvel kineveztek hadnagynak. Abból, hogy most nem az összes tiszthelyettesek táblázatát kérték be, az

következik, hogy körülbelül kétszázötven kadét még legalább félévig az eddigi rangjában fog szolgálni. Az előléptetésnél számbajövő tisztek statisztikája a következő: 64 második osztályu százados 85 főhadnagy, 195 hadnagy, 480 kadét. Ezek közül novemberben nem valamennyi fog előlépni, mert a kinevezések száma rendszerint kisebb, mint a számításba jött tiszteké.

— Visszavonuló főispán. Mint egyik debreceni lap írja, *Puky Gyula*, Debrecen város és Hajdumegye főispánja, nyugalomba készül vonulni, mert már beleunt a hivatalos életbe. A főispán visszavonulásának híre meglepetést kelt.

— A minoriták temploma fölszentelése alkalmával tartandó ünnepélyes miséhez való zeneprobát legközelebb szerdán, f. hó 16-án este 8 órakor rendezik.

— Harcias állapot Nagyváradon. A nagyváradi 37-ik gyalogezred a tervezett új szociálista tüntetések miatt, vasárnap, egész napon készenlétben volt. Számítva arra, hogy a katonákat újból megdobálják, ez a készültség *csakósan* várt a harcra. *Karg János* báró ezredes vasárnap délben összeülvta a századparancsnokokat és a következő parancsot adta ki:

— A legelső kődobásra lövessenek. A legénység a test közepére célozzon!

A gyakori készültség miatt nagy az ekeseredés a városban s félt, hogy a legelső tüntetésnél véres összeütközés lehet.

— Lendl Adolf röpirata. A belügyminiszter, mint sürgönyzik, ma értesítette Temesmegyét, hogy *Lendl Adolf* temes-rékási országgyűlési képviselő ismert röpirata ügyében hozott határozatát jóváhagyta, s ezzel *Fülöpp Béla* lippai országgyűlési képviselő felebbezését *elutasította*.

— Tikasztó hőség. Talán sohasem hangzott olyan kétségbeesetten és annyiszor a magyar fohászokodás, hogy: adj' uram, adj' eszt. Napok óta valóságos sirocco uralkodik az egész alföldön és amig mindenünnen viharokat jelentenek, a sürgönyök, Aradon és az egész környéken tikasztó hőség uralkodik, melyet még türethetlenebbé tesz az a siroccoszerű szél, mely forró légáramlatával, porfelhős fuvallatával kinosan nehezedik az egész városra. Ez a kánikulánál rosszabb időjárás nagy gazdasági károkat okoz. Ebben a hónapban még nem volt eső. A növényzetet tönkreteszti a szárazság. A paprika, dohány, kukorica már is kiszült és az eddig szép kilátásra jogosító szőlő-termés is felényire apadt. A hőmérséklet eddig is a normálison felül volt, de a tegnapi és a mai hőség még azt is fölülmulata. A melegségtől, portól, tikasztó hőségtől elernyedte kedélyek szinte apatikussá teszik az embereket, akik uton utólen most csak azt a fohászokodást hallatják: adj' uram eszt...

— A katonaság köréből. *Schmidt Brankovits Adolf* csász. és kir. 33-ik gyalogezredbeli hadnagyot áthelyezték a 7-ik gyalogezredhez. *Pálffy László* gróf csász. és kir. 3-ik huszárezredbeli főhadnagy a háusereg kötelékéből kilépett.

— Eljegyzés. *Blau Lipót*, a Neuman testvérek cég tisztviselője e hó 12-én eljegyezte *Friedmann Iduska* kisasszonyt, *Friedmann Dávid* leányát Miskolcon.

— Arverés egy képviselő hagyatéka ellen. A lippai kerület volt országgyűlési képviselője: *Görgey Gyulának* hagyatéka ellen a temesvári kir. törvényszék annak idején csődöt rendelt el. A hagyatékok ingatlanait október 10-én del előtt, a lippai járásbírósnál árverezik el. Az árverezők közül a *Temesi Agrár-takarékpénztár* 89.000 korona, az *Aradmegyei Takarékpénztár* 14.000 korona, az *Aradi Első Takarékpénztár* 5000 korona, a *Pesti magyar kereskedelmi bank* 14.900 k onna erejéig van érdekelve. Az árverésre kitűzött s a német-remetel telekjegyzőkönyvben fölvevett ingatlanok becslési értéke 129,121 korona.

— Uj gazdasági tudósító. A m. kir. földmiv. elv. miniszter *Bécsy* Dezső máriaradnai lakost Arad vármegye *radnai* járására nézve a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

— Őnként jelentkező katonák. Akadnak olyan hadkötelesek is, kik a szünetelő sorozás dacára, a maguk jószántából kerülnek katonasorba. A szegedi 46. gyalogezrednél *ötvenhat* *ujonc* jelentkezett s be is sorozták őket.

— Házasság *Mösner* Ignác e hó 16-án délután fél öt órakor köt házasságot *Lichtenstein* Róza kisasszonnyal, *Lichtenstein* Simon leányával Aradon.

— Meglőtt mészáros. *Pankotán* súlyos kimenetelű merényletet követtek el *Kovács* József mészáros ellen. *Kovács* sógorával, *Kallai* J. malom tulajdonossal vasárnap este haza felé tartott az országúton. Egy másik kocsi jött velük szembe, s mikor egymás mellé értek, valamelyik bennülő ostorával végigvágott *Kovács*on. A mészáros és sógora kérdőre vonták őket, mire ezek *öt revolverlövessel* válszóltak. *Egy lövés Kovácsot* mellbe találta. A sebesültet *Werner* Miklós körorvos vette gondozás alá, a golyót a mellcsontból kivette, s így a sérülésnek nem lesz komolyabb következménye. A csendőrség az elmenekült lövöldözők után megindította a nyomozást. Eddig sikerült megtudni, hogy *Szodom* György *pankotai* jömodu román gazda kocsiján mentek el az illetők a *Sulkovszky* uradalomba szénát lopni. Utközben rendezték a lövöldözési epizódot, mely vagy háromszáz lépésnyire történt a községtől. *Pankotán* különben hasonló esetek sűrűn fordulnak elő.

— Aradiak az árlejtésen. A Temesvárott emelendő „*Délividéki Kaszinó*” új palotájára tegnap tartották meg az árlejtést. Vas munkákra legelőnyösebb ajánlatot az aradi *Weitzer* gyár tett 41.342.12 koronával. E szakmában ajánlatot tettek még *Budapestről* a *Danubius* gyár 42.235.15 s a *Schlick*-gyár 41.780.50 koronával.

— A zsolnai kiállítás bezárása. A zsolnai iparkiállítást, mint sürgönyzik, ma ünnepélyesen bezárták. Ez alkalommal konstataálták, hogy a kiállítás, melynek hatvanezernél több látogatója volt, várakozáson felül sikerült.

— *Reichner* Simon temetése. A Párisi Nagy Áruház szörnyű katasztrófája tizenharmadik áldozatának ma délelőtt volt a temetése a rákocereszturi izraelita temető halottasházából. A szomorú véget ért ember egyszerű koporsóját az elhunyt özvegyén és árván maradt kis gimnázista fián kívül anyja, kevés számú rokonsága és a résztvevők százai vették körül. A temetésen a főváros képviselőjében *Rényi* Dezső főjegyző helyett, aki akadályozva volt, *Földváry* Antal tanácsjegyző jelent meg. A gyászszertartás alatt a dohány-utcai templom ének-kara *Lazarus* kántorral megható gyászdalokat adott elő. *Reichner*t a tűzkatasztrófa többi áldozatai mellé temették. A nyitott sínál *Weissburg* Gyula rabbi mondott megható gyászbeszédet.

— A király adóssága. A szerbek új királya harmincegy évvel ezelőtt még ráért adósságokat csinálni. Ma már egyéb bajai és gondjai vannak: nyomja a homlokát az elődje fejéről leütött korona. Három évtizeddel ezelőtt, *Karagyorgyovics* herceg korában, még kokottoknak udvarolgatott Rivierán, sőt egyiknek szívét egy négyezer frankos gyémántkőszelével hódította meg. Az ékszer árával azonban — így pletykálják most Párisban — adós maradt és mint egy vivő-trónpretendenshez illik: váltóval elégitette ki a nizzai ékszerüzlet tulajdonosnőjét. A herceg hitelezője évekig várt hiába a pénzére, végre is eladta olcsó pénzért a váltót egy vállalkozó szelemű urnak, aki vérmes reményekkel várta *Karagyorgyovics* Péter trón-

rajtását. Harminc évig várakozott türelmesen, míg végre előszedhette a megsárgult váltót és prezentálhatta *I. Péter* királynak. A király kabinetirodája a genfi ügyvivőhöz utasította a párisi váltótulajdonost, aki sietve váltott egy menettérti jegyet Páristól Genfig és az első gyorsvonattal szaladt a négyezer frank után. Jelentkezett a genfi megbízottnál, előadta a rég elfeledett ügyet, meghallgatták, azután szó nélkül kidobták. Az ügy „elévült”, kiáltották utána, mehet a doigára! A király hitelezője — elkeseredésében mi tehetett tőle? — levelet írt Belgrádba koronás adósának és ezt az írást Péter király valószínűleg nem teszi ki a konak ablakába...

— Manöver-képek. A manőveri-élet tarka képe tünik szemünk elé, amidőn *Kossak* József csasz. és kir. udv. és kamara fényképész, *Fehér* Kereszt szálló előtti kirakatánál megállunk, ahol a most befejezett délmagyarországi hadgyakorlatokról van a fenti jóbíró cégnek egy érdekes kiállítása. A felvételeknél a legérdekesebb, leghatászerűbb momentumokat festi le és persze legnagyobb érdeklődést keltenek azok, amelyekben *Ferenc* *Ferdinánd* trónörökösünk személye látható, rendszeren vagy *Beck* báró vezérkari főnök, vagy *Windischgrätz* herceg, *Probst*, *Schwitzer* tábornok és a többi katonai méltóságok társaságában, magas személye mindig élénk és elasztikus. Életteljesek azonkívül a külföldi attasékról felvett képek, a hidászok átkelése a Maroson és a többi. A *Zseténski*-kastélyról és az ő Felsége által lakott szobákról *Probst* Károly és társai kirakatában állított ki *Kossak* egy kollekció fényképet. Az összes képek a fényképész ügyes kezét és szemét dicsérik, mert azokon minden egyes ismert magasrangú személy könnyen felismerhető; ez bizonyítéka, hogy ahhoz méltó embert ért a magas kitüntetés, amelyben, amint azt lapunk más helyén hozzuk hírül, a *Kossak* cég újabban részesült.

— Vízvezeték Mezőhegyesen. A mezőhegyesi m. kir. ménesbirtokon az állam költségén *vízvezeték*, a község hozzájárulásával pedig *gázvillagítás* fog létesülni. Mindakettőre szeptember 25 én tartják meg a versenytárgyalást. *46* *453* *korona* 20 fillér kikáltási árral.

— A gazeuse és a marólug. Tegnap este felé az egyik aradi mulatóhely nappali csendjét megzavarta egy ott alkalmazott leány öngyilkossági kísérlete. A tizenkét éves *Kerkecz* *Ilona* megmérgezte magát. Egy társnőjével együtt aludt a szobában, este hét óra tájban fölkel, gazeuse-t kért, abba szódát tett s a mérges italt fölhajtotta. A rendőrség az öngyilkos-jelölt leányt a kórházba vitette, a honnan ma vagy holnap ki is bocsátják: a méreg gyenge volt. Tettének oka az, hogy lopással van vádolva s e hó 30-ra ebben az ügyben idézést kapott, kijelentette ekkor társnőj előtt, hogy őt élve nem itélik el s állítólag ezért akart megvalni az élettől.

— Két gyújtogatás. *Argyelán* *Nikoláj* repeszei lakos szalmakazla a napokban leégett. Gyújtogatásból keletkezett a tűz, melyet a nagy szélben alig tudtak elfojtani, úgy, hogy a közeli házak komoly veszedelembe forogtak. Ugyancsak gyújtogatás következtében leégett *Kriszán* *Onu* repeszei lakos három kazal szalmája és pejvája az állomás közelében. A tűznél sem tűzoltók, sem a csendőrség nem volt látható, s az oltást az állomáselőjáró buzgó közreműködésével a közönség végezte.

— Különös bigámia. Az a könnyű mód, amelylyel Angliában a házasságot kötni szokás, sok különleges éget teremtett e tekintetben. A törvény szerint nem kell az esketéshez sem előzetes kihirdetés, sem hivatalos okirat. Menyasszony és vőlegény egyszerűen megjelenik a békebírónál, bemondja a nevét, aláír valami papírt, aztán mehet: ezennel férj és feleség a kettő. Ilyen körülmények közt nagyon természetesen sok a visszaélés. A *Don Juan* hajlamu férfi, ha megszeret egy leányt és nem juthat másként a kegyelbe, egyszerűen feleségül veszi, aztán ill a berek! A bigámiának most egy igen különös esetét fedezték fel a londoni népes *Battersea* negyedben. A bíró, akinek sok hasonló ügye volt már, ilyen spe-

cialisra nem is emlékszik. Egy *Walter Harvey* nevű gyári munkás, akinek mintegy 200 korona a havi jövedelme, a szó legszorosabb értelmében két családot alapított. Az első feleségével 27 év óta a legjobb egyetértésben él, négy gyermeke is van s ezeket a tőle telhető gondnal neveli. A másik feleségével szintén a legjobb egyetértésben él 1898. óta s ez az asszony három gyermekkel ajándékozta meg őt. Ezeket a gyermekeket szintén gondosan neveli. A két család közt felosztotta a jövedelmét s mindkét családban rajongással szeretik a jó apát. A legfurcsább az esetben az, hogy a két feleség alig öt percre lakik egymástól, mégsem sejtette egymás létezését esztendőkn át. *Walter Harvey*, az egyik feleségének azt mondta, hogy az éjszaka egy részében dolgozik; a másiknak a nappalról hazudott egy részt. Így aztán simán ment a kettős családi élet. Hogy pedig minden eshetőség ellen biztosítsa magát, mind a két feleségének azt mondta, hogy a kerületben egy nőrokona lakik. Ket izben látta az egyik feleség a férjét a másik feleséggel s ilyenkor a nőrokon meséje megmentette a családi békét. Történt azonban pár hét előtt, hogy *Harvey* súlyosan megbetegedett és a kórházba került. — Ott feküdt élet-halál közt s a két felesége találkozott a betegágyánál. Így pattant ki a nagy titok, amelyet őt esztendő óta oly ügyesen tudott rejtegetni a munkás. Most pedig, hogy halálos bajából felépült, letartóztatták a kettős házasság súlyos vádjával. Esztendőkre való börtön jár ezért a bűnért s *Harveyt* valószínűleg el is itélik. Pedig gyönyörűen védekeznek.

— Mit akartok — mondta mindkét feleségének. Becsületesen dolgoztam mindkettőtökért, szerettek mindkettőtököt, hű voltam mindkettőtökhez, minden keresetemet felosztottam köztetek, hogy a gyermekeket felnevelhessük. Szememre egyik sem vethet semmit. De ha megengeditek, hogy elítéljenek, akkor nem lesz miből megélnetek.

E két asszony pedig gondolkozik afölött, hogy elítéltessek-e vagy megbocsássanak neki.

— Magyar név. *Kiskoru* *Féja* *Béla* *vegegyházi* illetőségű ugyanottani lakos családi nevének „*Fényes*”-re kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

— Kitüntetés. Legfelsőbb kézirat tudatta *Kossak* *József* cs. és kir. udv. fényképésszel, hogy művészet és a fényképezés terén elért sikeres elismerésül, ő fensége *József főherceg* ur az udvari szállítói címen kívül neki a „*kamara fényképész*” címet adományozni méltóztatott. Örülünk a magas kitüntetésnek.

— A cár római utazása. Amíg Rómában egész nyíltsággal készülnek a szociálisták arra, hogy a cárt nagy tüntetéssel és macskazenével fogadják, addig a római község tanács az ünnepek módzatait állapította meg, melyekkel az orosz uralkodónak kedveskedni akarnak. A község tanács *Colonna* herceg polgármester elnöklése alatt ülést tartott és elhatározta, hogy e hó 26-án a cár érkezése, napján kivilágítatja a várost és mindenféle fényes ünnepséget rendez. A szociálisták vezére pedig kijelentette, hogy a tüntetésre alakult titkos bizottság helyett nyilvános bizottság alakult. A *cár ellen tüntetni* fognak a parlamentben, manifesztumban, népgyűléseken, sztrájkokkal, gyászbölgökkel és végül a bevonulás alkalmával fűtyökkel. Tegnap letartóztattak egy *Bacchetti* nevű szociálistát, aki kiáltványokat ragasztott ki a cár ellen.

— Nagy tűz Szépfalun. A szombatról vasárnapra virradó éjjelen *Szépfalu* községben

óriási tűzvész pusztított, mely elhamvasztotta Süss Simon, Bayer Márton, Prohaszka Lipót, Tomas Mihály, Altringer Lipót és özv. Hartmann Antalné házait az összes melléképületekkel együtt. A tűz Süss Simon portáján keletkezett és villámgyorsasággal terjedt el. Bár igen sokan fáradoztak a tűz lokalizálásán, azt csak a hajnali órákban sikerült megfékezni. A kárt 25.000 koronán felülre becsülik, mely azonban a biztosított összegből megtérül.

— Egy rendőrelőőr tragédiája. A budapesti rendőrség egyik legrégebbi szolgáját, Breuer József rendőrelőőrt és foglart szomorú baleset érte. „Breuer bácsit”, ahogy a toloncok és csirkefogók hívták az öreg kulcsárt, ugyenis beszállították a lipótmezei tébolydába. Régióta betegeskedett már az öreg s a gyomorbaja az utóbbi időben annyira kirozta, hogy kötelességét nem tudta teljesíteni. Egy hónap előtt szabadságra ment, hogy gyógyulást keressen bajára. A kötelességtudó embert annyira elkeserítette a szenvedés, hogy buskomorságba esett. Ezt szombaton vették észre rajta. Az öreg ugyanis levette eszímáit, rendőr egyenruhában az Akadémia-utca sarkára állt koldulni. Segélyért könyörgött, mert vén napjaira nincs miből élnie. Többen felismerték s behívták a rendőrségre, ahol az inspekciós orvos konstataulta, hogy a szerencsétlen ember eimebajos. Az öreg Breuer négy főkapitány alatt szolgált; még a Thaisz-éra kezdetén lett rendőr.

— Porter divat-cipői. A cipőosztály jelenleg minden tekintetben a legtökéletesebb választékot nyújtja. Férfiak, hölgyek és gyermekek részére számos cipő újdonság érkezett, különösen a fekete és színes zsevró áru nagy tetszésnek és kelendőségnek örvend. A cég elvül tüzte ki magának, hogy olcsó és előzékeny kiszolgálással állandó vevőközöniséget teremtsen cipőosztályának. Nagy választék érkezett blousok, ernyős harisnyák, keztyűk, zsebkendők és fűzőkből. Természetes, hogy 10 korona vásárlásnál meg mindig életnagyságu fényképet kap minden vevő, bármely kis arckép után csupán a díszes papírkeretért térítendő meg 3 korona.

— Dentolin fog-crème a legkedveltebb fogszéplítő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Welsznál, Aradon.

— T. üzletfeleink szíves tudomására hozzuk, hogy Révész Nándor könyv- és papírkereskedő urat (Minorita-palota. — Telefon 265. szám) képviselősséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

A bukott leány merénylete.

(Gyilkossági kísérlet a fővárosban.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 15.

Ma hajnalban Budapesten egy bukott leány gyilkos merényletet követett el a kedvese ellen, aki meg akarta menteni őt a bűnös életből. A merénylő Jahn Mária 23 éves leány, aki Nyári Sándor 32 éves lakatos segédet akarta megölni.

Jahn Mari és Nyári Verőcséről valók. Szülőknek egymás mellett volt a portájok és ők együtt játszották át a gyermekéveket. Amikor felnőttek, a sors külön választotta őket. Nyári elment katonának, Jahn Mária pedig Budapesten beállott szobaleánynak. Évekig nem találkoztak, amikor a múlt év augusztusában a véletlen ismét összehozta a gyermekkori pajtásokat. A leány nagyon elegánsan ki volt öltözve. Alig ismert rá Nyári, a lakatossegéd.

— Hogyan kerülsz ide Mari? kérdezte a szép leányt. A leány elpirult és zavartan válaszolta:

— Kaszirnő vagyok egy éjjeli kávéházban.

Ezután elbeszélgettek a multról és a gyermekkori visszaemlékezés rokonszenvet keltette szívükben egymás iránt. Majd többször találkoztak, míg végül közös lakást vettek fel a Bajnok-utca 11. számú házban. Nyári nappal dolgozott és este, amikor haza tért, elment a leány, amint ő mondta, a kávéházba. Kezdet-

ben elég jól élték, később azonban Nyári gyanusnak találta kedvese viselkedését és egy este utána lesett. Ekkor tudta meg, hogy Jahn Mária bukott leány. A felfedezés lesújtotta a legényt. Szemrehányást tett a kedvesének, hogy féltre vezette. Nyári azonban úgy megszerette a leányt, hogy hajlandó volt neki megbocsátani.

— Hagyd abba csunya foglalkozásodat és én feleségül veszek.

A leány az ajánlaton egy ideig gondolkodott, azután őszintén, egész nyíltan megadta a választ:

— Ha a feleséged lennék, ismét szegényes lakásba kellene költözködnöm, nélkülözésnek lennék kitéve és dolgoznom kellene. Így azonban uri módon élek, gond nélkül és mégis csak kisasszony vagyok. A feleséged nem leszek, azonban lakjunk együtt, mert én nagyon szeretlek.

Nyári megpróbálta, hogy a jó utra terelje a szerencsétlen leányt, ez azonban nem sikerült.

— Akkor vége közöttünk mindennek! — jelentette ki a legény és tegnap este összekapta a holmiját azzal az elhatározással, hogy ma elhagyja a leányt.

Jahn Mária kért, könyörgött Nyárinak, hogy ne hagyja el, de most meg már a legény volt hajthatatlan. Az éjszaka a leány nem is ment el hazulról. Egész éjszaka a szobában járt-kelt és folyton sirt. Nyári nem is vigasztalta, hanem elaludt. Hajnalban, négy óra tájban a leány felírta a legényt álmából.

— Fordulj csak felém!

A legény megfordult és ebben a pillanatban a leány *rászögezte a revolverét, amelyet elszűtött.* A golyó fűtővön találta Nyáryt. A legény a merényletre kiugrott az ágyból, a leányra vetette magát és ki akarta csavarni a revolvert a leány kezéből. Az elkeseredett teremtés ekkor *paprikát szórt Nyáry szemébe.* A legény kiakarta mosni az arcáról a paprikát, amikor Jahn Mari *ismét ráemelte a revolvert.* Újabb dulakodás támadt, ami közben a revolver *kétszer elsült.*

Az egyik golyó a leány tenyerét furta át, a másik a combját érte. Végre is Nyárynak sikerült a revolvert kicsavarni a leány kezéből, majd rendőrt hívott, aki a leányt letartóztatta. Jahn Mária valósággal őrjöngött. A rendőr szemeláttára darabokra vagdalta a szobában levő butorát, összezúzta a tükröt, szíjjel tépte drága ruháit, a csipke-függönyt, összehasogatta a szőnyeget. Amikor azután elvégezte romboló munkáját, a rendőr elé állott:

— Most már becsukhatnak!

A rendőrség a merénylő leányt letartóztatta. A golyó által okozott sérülései jelenték telenelek. Nyáryt pedig, akinek a seba veszedelmesebb, a Róku-ba szállították.

TANÜGY.

(—) Az egyetemi tanév ünnepélyes megnyitása ma történt meg a szokásos módon. Mint lapunknak Budapestről táviratozzák, a „Veni Sancte” után az aula dísztermében a lelépő rektor és dékánok átadták helyeiket az újonnan választott dignitásoknak. Az ifjuság, köztük számos hölgy, z ufolásig töltötték meg a termet és karzatokat. A lelépő rektor Kéllly Károly rövid beszédben ismertette az elmúlt tanév történetét, azután átadta a szót két *Heinrich* Gusztáv megválasztott rektornak, aki igen érdekes székfoglaló értekezést olvasott fel az általános tanszabadságról és tudományos képzésről. Míg a felolvasó a magyar egyetemet úgy jellemezte, hogy az ausztriai bürokrata mintájára indul, az ifjuság *abcug Ausztria!* kiáltással fogadta ezt a kijelentést. Az új rektor a tanítás súlypontját a katedrálról mindinkább az inté-

zeti és szemináriumi foglalkozásra kívánja helyezni és németrendszerű tudományos szellemet kíván meghonosítani. A belkutatás ünnepe beszéddel véget ért.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A ráckevel bergyilkosság. A pestvidéki törvényszék esküdttörbírósága ma tárgyalta főtatólag özv. *Mariki* Andrásné szül. Bona Teres fivérének *Bona* Józsefnek és *Bona* Mihálynak, valamint *Nemes* Sándor csavargóak gyilkossági bűnygyét. A mai napon a bíróság a tanukat hallgatta ki, akik kivétel nélkül mind terhelőleg vallottak a vádlottakra, különösen pedig a tagadásban levő özv. *Márki* Andrásnéra. A tanuk kihallgatása után ma még befejezti a vád és védelem a bűnösségre vonatkozó kérdéseket. A perbeszédre holnap kerül a sor.

— Jelenet a törvényszéken. Az osztálysorsjáték igazgatója, *Hazay* Fülöp állott ma Budapesten törvenyt, holmi „hivatása érdekében elkövetett becsületsértés” ért. Ezen a tárgyaláson történt ez az incidens. A „vádlott”-at hallgatta ki a törvényszék s *Agorasztó* tárgyalási elnök tette a kérdéseket. A „vádlott”, aki mellesleg magyar nemes is, kissé nehezen örte a magyar nyelvet.

A mai nehéz világban az ember sohasem tudhatja, mire jó, ha olyan valaki iránt előzékeny, aki az osztálysorsjáték igazgatója s így a tárgyalás elnöke is előzékenyen megszólalt:

— Kérem, ha nagyon nehezeze esik a magyar beszéd, folytassa németül!

Az igazgató élt a szabadsággal és folytatta németül a vallomását. De nem sokáig, mert fölállott a panaszos képviselője, egy fiatal ügyvéd.

— Mi tetszik? — szólott rája az elnök.

Es a fiatal ügyvéd önértetesen kivágta:

— Tekintetes királyi törvényszék! Amikor a magyar bíróság egy magyar nemeset hallgat ki, akkor én nem értek németül!

Az ítélőtanács konsternálódott egy kicsit, a bírák összedugták a fejüket, majd visszavonultak tanácskozni. Pár perc múlva ismét elfoglalták a helyüket és a tárgyalás folytatódott, de — magyar nyelven.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Fizetéseképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetéseképtelenségekről tesz jelentést: *Hajek* Ferenc, *Prosznitz*. — *Silberstein* Vilmos, *Römerstadt*. — *Guttmann* Bernát *Jászberény*. — *Szekely* Albert, *Nagy-Borosnyó*. — *Havrilla* Agoston, *Sátoralajujhely*. *Hoffmann* Jakab, *St. Pölten*. — *Haber* Ignác, *Győr*. — *Sukary* Emil, *Bécs*.

S z e s z ű z i e t.

Szeptember 15. —

Mai megérkezések: Készárú nagyban nyers szesze 1.5 korona, készlyben 117 korona; finomított szesze nagyban 118 korona, készlyben 120 korona hordó nélkül, per 1.0 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.
Szállított mosók: 1280—13— korona mmásanbár.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

Szeptember 15. —

Magyar elbrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban — fillérig, öreg közép páronként 300—400 kilogramm súlyban — fillérig, fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban 118—9 fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm súlyban 118—9 fillérig, fiatal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban 118—9 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül súlyban 118—9 fillérig, közép páronként 240—260 kilogramm súlyban 117—8 fillérig, könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban 114—5 fillérig.

Sertésleltár: Szeptember hó 12. napján volt készlet 43,778 darab, szeptember hó 13. napján előhajtattott 496 darab, szeptember hó 13. napján előhajtattott 373 darab, szeptember hó 14. napján maradt készlet 43,901 darab. Uslet: Csöndes.

Budapesti ár- és értéktáblázat.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 15.

Értéktáblázat. Buzakinálát mérsékelt, vételkedv gyöngye. Bágyadt irányzat mellett 36.000 métermázsa került forgalomba változatlan, közben néhány fillérrel olcsóbb áron. Egyéb gabonanevek nyugodtak. Időjárás szép. **Ártáblázat.** Berlin változatlan.

Ártáblázat 12 árakor:

Buza októberre	7.48—7.49
Buza 1904. áprilisa	7.75—7.76
Rozs októberre	6.22—6.23
Rozs 1904. áprilisa	6.51—6.52
Zab októberre	5.42—5.43
Zab 1904. áprilisa	5.74—5.75
Tengeri szeptemberre	6.19—6.20
Tengeri 1904. májusra	5.47—5.48
Répe szeptemberre	

Ártáblázat 5 árakor:

Buza októberre	7.47—7.48
Buza 1904. áprilisa	7.74—7.75
Rozs októberre	6.22—6.23
Rozs 1904. áprilisa	6.51—6.52
Zab októberre	5.42—5.43
Zab 1904. áprilisa	5.72—5.73
Tengeri szeptemberre	6.18—6.20
Tengeri 1904. májusra	5.43—5.47
Répe szeptemberre	

NAPIREND.

Szeptember 16. Szerda. Róm. kath. naptár Eufémia. — Protestáns naptár: Eufémia. — Görög-keleti naptár (szeptember 3.): Antim. — A nap két 5 óra 23 perccor, nyugszik 5 óra 53 perccor.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11^{1/2}—12^{1/2} óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 14—2^{1/2} óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Erekiye-muzeum helyisége mellett! **Állatorvosok.**

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratát szerint a mai napra a következő időjárás várható: Nyugaton, északon, sok helyütt csapadék, hűvös.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Az Aradi Közlöny jövő évi Nagy Képes Naptárának címtára már készülöben van. Hogy a címtár teljes legyen, felkérjük Aradmegye és Aradváros mindazon egyesületeinek, társulatainak és intézeteinek vezetőit, akik az elnökség, tisztikar, stb. névsorát, még eddig be nem küldötték, hogy azt a legközelebbi napok folyamán szerkesztőségünk címére eljuttatni sziveskedjenek.

I. S. Szentleány falva. Velünk közölt panasz nem sérelem. Az öntől követelt pénzösszeg nem közadó, még csak nem is községi adó, hanem magánjogi szerződésen alapuló követelés, amely polgári per útján érvényesíthető. Ezt pedig a törvényen kívüli állapot nem érinti.

B. V. Arad. Kétféleképpen használatos. Vagy így: *szőlő*, (az első *ő* rövid, a akkor két *ő*) vagy így: *szőlő*, (mindkét *ő* hosszú s akkor egy *l* betű.)

Egy olvasó. Arad. Alanyi verseket nem küldünk a lapban. A névtelenül beküldötteket meg éppen nem.

CSARNOK.

Fa, aminek lelke van.

Írta: Szilvári György.

(Folytatás.)

Nem sokára a műsor utolsó száma következett. A hangverseny után azonban Teodora nem mehetett lakására, ámbár az ott volt az uralkodó herceg rezidenciájának egyik szárnyában — ő és duennája, az uralkodó estélyére voltak meghíva. — Csak másnap fogadta Mátyás mestert.

— Nos kedves mester, mivel szolgálhatok? fogadta a mestert, aki ott szorongatta akkor is a hegedűt a tokja alá.

— Unnepelt művész, nagy kéréssem lenne... Nagy, igen nagy bajban vagyok... A hegedű miatt...

— Ah, no... miféle bajban? Álmélkodott Teodora.

Most szedd össze magadat Mátyás! Mert hát az igazságot csak nem találhatja ki. Törte is a fejét az egész utazás alatt, hogy ugyan

micsoda ürügy alatt kérje vissza a hegedűjét. Hozott egy másikat. Tán nem oly édes a hangja, de erősebb. Mindenesetre értékesebb hangszer...

— A hegedűt — kezdé Mátyás mester. — Eladni nem volt jogom. Tévedtem... Az csupán igazítás végett került hozzám...

— Kié?
— Egy előkelő uré.
— Bárki legyen, nem fájlalhatja, hogy az én kezembe jutott.

— Szó sincs róla...
— Büszke lehet rá. Még értékesebb lesz.

— Természetes!... De...
— És ha nem adnám vissza?

— Ugy ön megsemmisít... Ime, a pénzt is visszahoztam.

— Már pedig nem adom vissza! Hanem tudja mit, mondja meg nekem, ki tulajdona volt az a hegedű és én ígérem önnek, lenne az bármily hatalom, kieszközlöm, hogy nem lesz önnek semmi bántódása.

— Azzal a hatalommal szemben ön egész tehetetlen. Az egy autokrata, felelte Mátyás keserűen mosolyogva.

— A muzsika cár?... Vannak összeköttetésem...

— Annál is hatalmasabb...
— Hallja Mester, nekem ne beszéljen rébuszokban. Ki az a hatalmaság, aki a muzsika cárnál is hatalmasabb?

Mátyás mester egy nagyot nyelt és aztán vallani kezdett.

— A féltékenység! Nemde nagy ur?... Örültség a tanácsosa és bűn a hadserege...

Teodora elnevette magát. Ahá! Mintha kezdeném érteni. A boltajtó függöny mögül leskelődő szemek...

— És azok a szavak... A gyermekünk-ről...

Teodora, a plebejusra valló kacajtól szóhoz se tudott jutni. Végre megszólalt.

— Kedves mester, ki tudja, mitől jő az a féltékenység. Hátha még jobban jár így és egy kis fájdalom révén nagyobb bajtól menekül! És hát mondja, meg kell magának mindenképpen házasodni?

— Kell, igenis.
— Az üzlete érdekében?
— Nem azért, hanem mivel szeretem.

— Furcsa, nagyon furcsa... Azonban fogadjja részvételemet, én nem segíthetek. A hegedűtől nem válok meg. Azonban... azt a másikat még nem mutatta... Végre is nem tudhatni előre...

Mátyás mester sietve nyitotta fel a tokot és átnyújtotta a hangszeret. Régi Amati hegedű volt, haragosbarnára fényezve. A csiga helyén művészileg faragott oroszlanfej díszítette. A művésznek kezébe vette és előléve a Mátyás mester készítette hegedűt is, a két hangszer összehasonlítá. Majd megpöngítve az Amati-félt, megigazítva a hangolást, játszani kezdett. Fél, alá járkálva néhány futamot próbált, majd átment a másik szobába, bekiáltott a szomszéd szobába:

— Frau Magger, jöjjön csak... kiérjen egy kissé. A Mendelsohn hegedű szonátáját!

S azzal a belépő kicsi, erősen barna, ötven év felé járó duennát odaültette a zongorához és játszani kezdett.

Mátyás ismerte a zeneművet, hosszú darab és elég alkalmas arra, hogy a versenyhegedű tőkélyét benne kipróbálják. Egy darabig Mátyás mester gyönyörködve figyelt, majd hirtelen egyet gondolt. Kivette zsebét, aminek nemcsak két pengéje volt, hanem sajtászerű, másoknak ismeretlen és kitalálhatlan célokra szolgáló szerszámokat is rejtett magában és azzal a régi hegedűt kezébe véve, egy pár csavarintással lehangozta és a hegedű S alakú nyílásán benyulva, egy kis, hat centiméter hosszú oszlopot vett ki annak belsejéből...

Néhány metszés, néhány reszelés... és az oszlopocskát két milliméterrel lett rövidebbé... S azzal visszahelyezte a hegedű belsejébe... egy pár milliméter távolra attól a pontból, amelyen azelőtt állott. Aztán felajzotta ismét a hurokat, megpöngíté halkán, füléhez közel tartva... S aztán letette a hegedűt a korábbi helyére. Az egész alig tartott két-három percig.

A hegedű hangja tönkre volt téve.

— Kedves mester, kitűnő hangszer lehet, értékesebb, mint az, amit maga készített, de nekem az ér többet... A szereni-szimust elbűvöltem vele... Ime, az ön Amatija...

E pillanatban a szobaleány lépett a szobába, ezüst tálcán levelet hozva.

Teodora szemét átfutották a levélkét, aminek tartalma láthatólag megörvendeztette...

— Szánkirándulás tizenkét órakor... Frau Magger, öltözködjünk!... Sajnálom, kedves mester, de az ön baján nem segíthetek...

S kezét nyujtva Mátyás mesternek, hozzá tette: — Másban bármiben szívesen sietnék az ön segítségére, sőt hála értem magamat kötelelve, vezalusa vagyok... beismerem azt is, hogy talán hálátlan vagyok... de nem tehetek másként... Viszondításig! Reméljen!...

Mátyás mester le volt gázolva. Látszott egész lényén. Teodora sokáig nézett utána. Sőt sajnálni kezdé. Nem is rut ember. Széles vállu, izmos... Es minő becsületességre valló szemek vannak!... Eh, majd megvizsgálatódik!... Öltözködjünk!

(Folytatása következik.)

Vasúti közlekedés.

— Érvényes 1903. évi május hó 1-től. —

ARADROL		ARADRA	
Budapest felé indul:		Budapest felől érkezik:	
Nagyváradra reggel	5.10	Személyvonat reggel	6.05
Gyorsvonat reggel	8.18	Személysz. v. reggel	9.10
Személyvonat d. e.	11.20	Gyorsvonat délelőtt	11.51
Gyorsvonat délután	4.21	Személyvonat d. u.	3.32
Személysz. tv. d. u.	4.45	Gyorsvonat este	7.11
Személyvonat este	9.35	Szm. Szolnokról este	9.—
Erdély felé:		Erdély felől:	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsinról reggel	6.59
Gyorsvonat délután	12.11	Gyorsvonat reggel	8.08
Soborsinról délután	2.04	Személyvonat d. e.	10.50
Személyvonat d. u.	4.07	Radnáról délután	2.36
Radnáról délután	6.35	Gyorsvonat délután	4.06
Gyorsvonat este	7.18	Radnáról vas. és ün. e.	8.13
Temesvár felé:		Temesvár felől:	
Személyvonat reggel	6.15	Vegyesvonat d. e.	10.43
Személyvonat d. e.	11.56	Személyvonat d. u.	3.44
Vegyesvonat délután	5.—	Személyvonat éjjel	10.59
Szeged felé:		Szeged felől:	
Személyvonat reggel	5.—	Személyvonat reggel	8.35
Vegyesvonat reggel	7.10	Vegyesvonat este	7.06
Személyvonat d. u.	4.11	Személyvonat este	10.33
Brád felé:		Brád felől:	
Személyvonat reggel	6.25	Gurahonczról sam. r.	8.03
Vegyesvonat d. u.	12.06	Vegyesvonat d. e.	11.—
Gurahonczig sam. du.	4.30	Személyvonat este	6.56
		Pankotáról sztv. este	9.20

Motormenetek

Arad—Szabadbástya és Battonya között.

Battonya felé reggel	8.—	Battonya felől reggel	6.02
Battonya felé d. u.	12.26	Battonya felől d. u.	12.04
Battonya felé este	7.11	Battonya felől d. u.	4.05

Arad p. u. Kisjenő-Erdőhegy és Pankota között.

Kisjenő felé délelőtt	11.25	Pankota felől reggel	5.48
Pankota felé este	7.20	Kisjenő felől délután	2.51

NYILTTÉR.*

Étvágytalanság és emésztési zavarok

egyszerűen eltűnnek, ha Állandóan Rohantó „Templomforrás“ vizet iszunk. Régebbi hasonló baknál az erősebb hatású „Styriaforrás“ biztos hatása.

Nagybani raktár Magyarország részére: Hoffmann József Budapest, Báthory-utca 8. 2578

Szőlőtermelők

figyelmébe ajánlunk

szőlőcsomagoló - papírt,

kosarvarró-zsineget és kosárcimkét a legjutányosabb árak mellett.

Roth testvérek

ARAD.

Legjobb bevásárlási helye mindennemű

illatszerek, szappanok, fogkefék, fogporok, fogpaszták, szájvizek, hölgyporok, arczcremek, arcvizek, hajszeszek, szivacsoknak.

Szép fogak! csakis

DENTOLIN

fog creme

használatát által nyerhető.

Egyszeri használat után mindenki megkedveli.

Egy tubus 50 fillér.

A legmegbízhatóbb minőségekben mindennemű

ORVOS-SEBÉSZI

és

SZÜLÉSZETI

kötszerek.

LEGOLCSÓBB ÁRAKI

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfümeria nagykereskedése ARADON. 1427

Minden ősz haj

eredeti színét és ifjúkori szépségét visszanyeri a Hajós-féle

HAJREGENERATOR

használatát által;

nem festi a bőrt és a fehérműt nem piszkítja.

Egy üvegnek az ára 1 kor. 20 fill.

Szép, tartós feketére azonnal fest

minden haját a

Hajós-féle Hajfestő,

a szín le nem mosható. Ára 2 korona.

Gummi különlegesség (óvszer),

valódi amerikai speciálitás.

126

Egy eredeti légmentesen elzárt dobozban 6 darabban 2 korona.

Fenti készítmények kaphatók egyedül

Hajós Árpád

gyógyszertárában az Isteni Gondviseléshez

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Kerestetik mielőbbi belépésre

egy cukor-raktárnok,

továbbá azonnali belépésre

egy gép-szijgyártó,

ki már nagyobb gyárakban alkalmazva volt. A szijgyártó havi fizetése 80 kor és szabad lakás, fűtés és világítás. A cukor-raktárnoki állásra az ajánkozások bizonyítvány-másolatokkal ellátva posta útján küldendők be. — A szijgyártói állásra pályázók bemutatkozás végett saját költségükön tartoznak itt jelentkezni.

2001

Czukorgyári Igazgatóság, Mezőhegyes.

*****

Ezen üzlet szolid és olcsó kiszolgálása révén általánosan ösmert!

Nem csoda,

nogy csodálkoznak a felett, noyan vagyok képes valódi fémjelzett tiszta arany ékszer és finom pontos járatú órákat oly rendkívül olcsón árusítani. Mint például:

- Egy szépen díszített rem. nickel anker óra 2 frt. 30 kr.
- Egy nagyon finom vasúti nickel óra . . . . . 3 forintért.
- Egy erős finom aczél rem. óra . . . . . 3 frt. — kr.
- Egy háromfedeles tuia rem óra . . . . . 5 frt. 50 kr.
- Arany és ezüst női órák rendkívül olcsón.
- Arany gyűrűk, pl. 5 soros tiszta arany 15 kövel 4 frt. 60 kr.
- Arany láncokat csak az arany értékért és csekély fagon díj

Ebresztő órák 1 frt 70, 1 frt 90 krjával.]

Órákért és órajavításokért, a melyeket saját maramjavítok, 3. évi jótájiást vállalok.

Zálogzedula és törött vagy használt aranyért a legmagasabb árt fizetem!

Tisztelettel:

Zinner Vilmos,

műrás és ékszerész Arad, Forray-utca 2/b.

318

Vidéki megrendelések lélkiismerettel lesznek eszközölve.

*****

Szőlőszállításra legalkalmasabbnak elismert

szabad. farekeszeinket

gyártelepünk felosztása folytán

mélyen az eredeti áron alul adjuk el.

Fagyapot minden rekeszhez ingyen!

Kedvezményes szállítási díjak!

MUNK H. és FIAI

Maros-Szlatina, Aradmegye.

Képviselő Arad és Vidéke részére:

1748

SCHAFFER HENRIK,

Arad, Andrassy-tér. — Telefon 208. sz.

Alapított 1840.

ROSENBLÜH H. és TÁRSA

A R A D.

Őszi divatkelmék nagy választékban megérkeztek.

Leányok és fiuk részére fehérnemük legolcsóbb árakban.

ROSENBLÜH H. és TÁRSA

A R A D.

Női divat és kelengye áruház.

1405

Férfi és női harisnyák egyetlenn ösmert jó minőség Kizártnlagos raktárunk.

Fekete szürke, barna fegyházban kötött gyermek harisnyák ösmert olcsó árakon

Vászon, chifon, asztalneműk eredeti gyári áron.

Nagy szőnyeg raktár, paplanok és matracok.

PRO HIRDETÉSEK.

Egy kevésbé használt
 üléses automobil jutányosan eladó. Értekezhetni Ascher Ferencz és Társa műszerészeknél Arad, Deák Ferencz utca 39. 1946

Üzlet eladás.

Egy már évek óta fenálló fűszer és csemege sarok üzlet, dohánytőzsdével, italmérési joggal, szép forgalom, más vállalkozás miatt azonnal eladó. Bővebb felvilágosítást ad König Lipót, Lippa. 1972

Czimeket

Aradváros és megye magánfolyasztóiról kiszállít? Ajánlatokat „Kávéexport” jellegével postareszerve. 2004

Ügyes ügynökök,

Elküldik egész Ausztria és Magyarországot beutazzák, egy elsőrendű társulat által magas jutalék és költség hozzájárulás mellett felvételnek

egy tömeges cikk (Massenartikel) eladására.
 Ajánlatok Budapest, Főposta 21. számú postafiókba keretnek. 2662

Arad legrégibb kerékpár és varrógép javító műhelye és raktára, Szabadság tér 7. sz.

Hammer Vilmos

villany-műszerész.

Telefon szám 98.

Elsőrendű drezdai kerékpárok.

Raktáron

Singer karikahajós varrógépek

műhímezésre, továbbá

zajtalan járasu Singer varrógépek 32 frtért öt évi jótállás mellett.

Villanycsengő

és 1891

telefon-berendezést

szakszerűen és jótállás mellett vállalok. — Nagy raktár kerékpár és varrógép alkatrészekben.

Arad legnagyobb

óra és ékszerraktára.

Iskolás deákok részére pontosan járó órák 5 koronától kezdve kaphatók

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerész

ARAD, TEMPLUM-UTCZA

Minorita-palota.

Tört arany, ezüst és zálogcédulák 1897

a legmagasabb árban megvétetik vagy becseréltetik.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

Hirdetések

Aradi Közlöny Naptára

1904. évfolyamára

már elfogadtatnak

Az Aradi Közlöny előfizetői ingyen kapják és más uton meg nem szerezhető.

Hirdetési díj: egy egész oldal 40 kor., egy fél oldal 30 kor., egy negyed oldal 20 kor.

Feltűnő ujdonság!

DELICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szívhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.

PAGLIANO-SYRUP vértisztító- és edző-szer

1838-ik év óta biztos sikerrel használatban.

Készítője: PAGLIANO GIROLAMO egyetemi tanár Florenz, „via Pandolfini“ (Olaszország.)

Szétküldési főraktár: Brachetti gyógyszerár Ala. (Dél-Tirol.)

798

SINGER SANDOR

divat- és kelengye áruháza

Arad, Andrassy-tér 20, Fischer Eliz-palota.

Tisztelettel értesitem a n. é. hölgyközönséget, hogy ruhaszövet ujdonságaim teljes számban raktárra érkeztek, melyeknek mintagyűjteménye már elkészült és azt bárkinek szívesen bérmentve elküldöm. A szükséges minták meghozatalát könnyűvé teendő, azokat csoportokra osztottam hogy a n. é. hölgyközönség ama csoportokat kérhesse, a melyekre szüksége van és így a főlégszükséges minták beküldése elkerülhető lesz.

I-ső csoport:

Kosztüm-kelme, fekete és színes Cibeline pontille elmosódott árnyalatokká.
 Cibeline eosse kékszöld kompozíció.
 Angol ke.mék beszóvott effektel.

II-ik csoport:

Sima Chewioth-kelmék.
 Sima női-posztók.
 Sima fekete kelmék.
 Kamarn-kelmék.
 Cren-kelmék.

III-ik csoport:

Blous-kelmék.
 Francia flanelok.
 Csikos és mintázott Casano.r.
 Méső bársonyok.
 Tennis-flanelok és mosható barchetok.

Sim és mintás fekete selymekben nagy választék.

Blous-selymekben különlegességek.

1867

Áruházamban csak a legdivatosabb és legfrisebb áruk kerülnek eladásra, mivel üzletemet teljesen újonnan rendeztem be.